

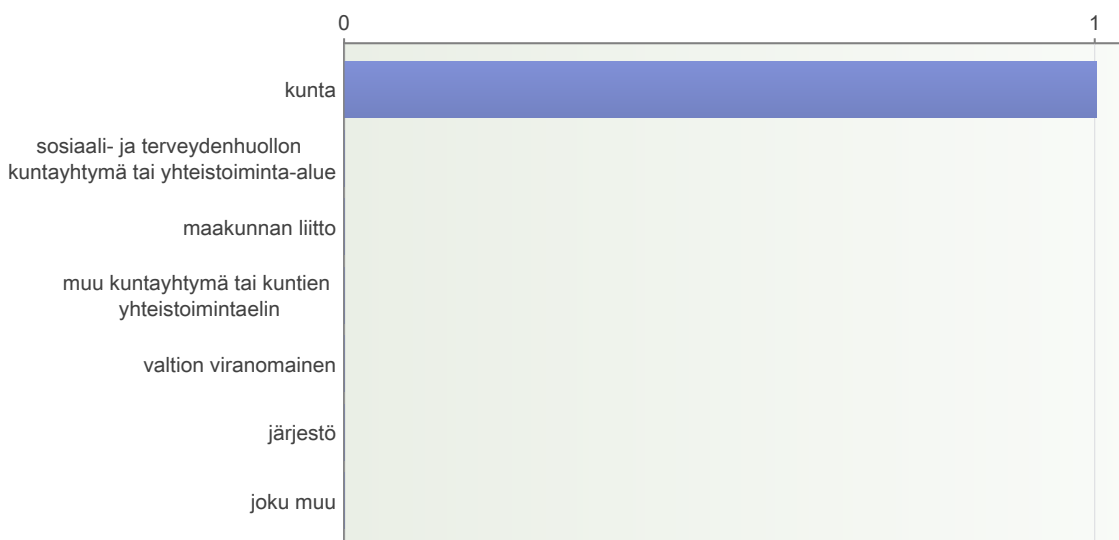
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyyntöön käsittelypäivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Lieksan kaupunki	Johanna Tähtiö		7.11.2016	Kaupunginhallitus

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaistasaatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Vastaajien määrä: 1

- Sote -uudistus on tärkeä ja kannatettava uudistus, jonka avulla voidaan parhaimmillaan parantaa sote -palveluiden yhdenvertaisuutta, saatavuutta ja laatua. Isompi palvelutuotantoyksikkö mahdollistaa nykyistä paremmin sote -palvelujen toiminnallisen integraation ja palvelujen yhteensovittamisen toimiviksi kokonaisuuksiksi.

Uudistuksessa on kuitenkin riski siihen, että se johtaa palveluiden keskittämiseen, jolloin syrjemässä asuvien mahdollisuus käyttää palveluja heikkenee. Isomman palveluntuottajan huomio kiinnittyy herkemmin kaupunkiseutujen palveluiden kehittämiseen, jolloin syrjemässä asuvien palvelut unohdetaan. Tästä on esimerkkinä Puolangan kunta, joka irtaantui Kainuun sote -yhteistyöstä, koska maakuntatasolla ei ollut riittävästi tahtoa varmistaa palveluiden toimivuutta Puolangassa.

Tulevien itsehallintoalueiden keskeisimpiä vallankäyttäjiä tulevat olemaan maakuntien keskuskaupungin päättäjät, koska pääosa väestöstä asuu keskuskaupungeissa ja todennäköisesti vaalien jälkeen myös pääosa itsehallintoalueiden edustajista tulee keskuskaupungeista. Tämä johtaa tilanteeseen, jossa ei välttämättä löydy tahtotilaa syrjäseutujen palvelujen kehittämiseen. Jos samat päättäjät edustavat myös kaupunkia ja toimivat kaupunginvaltuustossa, voi olla, että kaupungin edut ohjaavat päätöksentekoa ja sote -palveluiden

yhdenvertainen saatavuus tai asiakaslähtöisyys ei ole enää keskiössä.

Tähän kysymykseen tulisi lainsäädännössä etsiä ratkaisuja. Itsehallintoalueiden tulee olla itsenäisiä ja kuntien ohjauksesta irrallaan olevia toimijoita. Kunnan luottamushenkilöille, jotka ovat myös maakuntavaltuustossa, muodostuu helposti intressiristiriitoja, kun palvelutuotannon sijoittamisesta päätetään.

Palvelujen tuottamisen yhtiöittämisvelvollisuus voi johtaa monimutkaiseen organisaatorakenteisiin, jolloin asiakkaan näkökulmasta palvelujen tunnistettavuus voi heikentyä.

Suurimpina riskeinä ovat soten, erityisesti sosiaalitoimen, peruspalvelujen palveluketjujen etäännyminen asiakkaiden arjen asioista ja painopisteen siirtyminen haastavampiin ja paremmin tuottaviin (sekä yhteiskunnallisen arvostuksen että talouden näkökulmasta) erikoispalveluihin.

4. 2. Antaako esitys riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite? Jos ei, miten tavoitteen saavuttamisen edellytyksiä voitaisiin parantaa?

Vastaajien määrä: 1

- Kolmen miljardin euron kustannusten kasvun hillintä ei onnistu.

Osa alueista on liian pieniä väestöpohjaltaan tavoitteiden saavuttamiseksi. Alueista tulisi muodostaa tarkoituksenmukaisia kokonaisuuksia sote-palvelujen järjestämisen ja tuottamisen näkökulmasta.

Asiakkaan valinnanvapaus ja sekalainen palvelujen tuotantorakenne johtavat siihen, että maakunnan omistajaohjaus palvelutuotannossa vaikeutuu, ja tätä kautta myös integraatio ja yhtenäisten ja tehokkaiden hoitoketjujen saavuttaminen on vaarassa. Toisaalta on erittäin hyvä, että hallitus näkee, että sote -palveluita ei voi jättää julkisen monopolin varaan, vaan tavoitellaan toimivaa julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyötä. Oikeilla kannusteilla yksityisen sektorin innovatiivinen toiminta haastaa myös julkista sektoria kehittämään ja tehostamaan toimintaansa. Tämä on välttämätöntä, jotta kustannusten hillitsemistä voidaan tavoitella.

Palvelutuotannon johtamisessa onnistuminen edellyttää sitä, että käytettävissä on talouden seurannan ja ohjauksen välineitä, joilla palvelukokonaisuuksia voidaan tavoitteellisesti ohjata. Riskinä on päällekkäisen palvelutuotannon muodostuminen ja siitä seuraava kustannusten nousu. Tällä hetkellä näitä talouden seurannan ja ohjauksen välineitä on saatavilla hyvin rajallisesti. Riskinä on, että maakunnan laajuiset palveluntuottajat kiinnittävät liikaa huomiota palveluverkon karsimiseen, kun säästöjä olisi saatavissa palvelukokonaisuuksien ja prosessien kehittämisen kautta.

5. 3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaajien määrä: 1

- Sote -palveluiden osalta demokraattinen päätöksenteko heikentyy huomattavasti, koska maakuntatason päättäjillä ei enää ole samanlaista kosketuskohtaa alueen eri puolilla maakuntaa tapahtuvaan palvelutoimintaan. Päätöksenteon etäännyminen paikallistasolta helpottaa leikkauspäätösten tekemistä mutta samalla leikkausten yleistä hyväksyttävyyttä, legitimitettiin, voi olla vaikea saavuttaa.

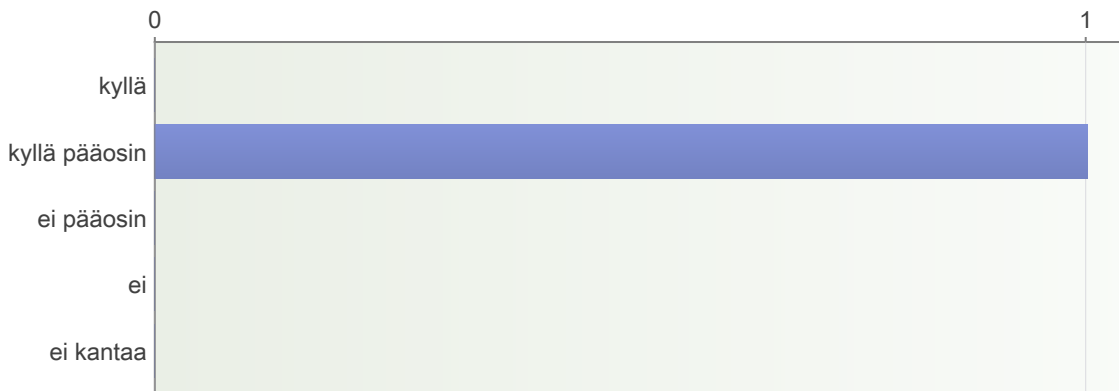
Maakuntahallinnossa tulee turvata myös kasvukeskusten ulkopuolisten alueitten osallisuus päätöksenteossa. Asiaan tulisi kiinnittää huomiota maakuntavaalien toteuttamistapaa suunniteltaessa.

Esitykseen sisältyvä lainsäädäntö rajoittaa itsehallintoa maakuntatasolla. Valtion ohjauksen vahvistamisen tulee olla perusteltua ja kohdistua vain niihin osa-alueisiin, jossa siitä voidaan puolueettomasti osoittaa olevan hyötyä joko palveluiden laadussa tai kustannustehokkuudessa.

Merkittävä itsehallintoa rajoittava tekijä on, ettei maakunnilla tulisi olemaan verotusoikeutta. Lainsäädäntötyön jatkovalmistelussa tulisi tutkia, voisiko kokonaan valtion rahoitukseen perustuva maakunta olla välivaihe, josta siirryttäisiin vähäisessä määrin maakuntien omaan verotusoikeuteen. Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksen tulee kuitenkin tulla kokonaisuudessaan valtiolta.

6. 4. Muodostaako maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

Vastaaajien määrä: 1

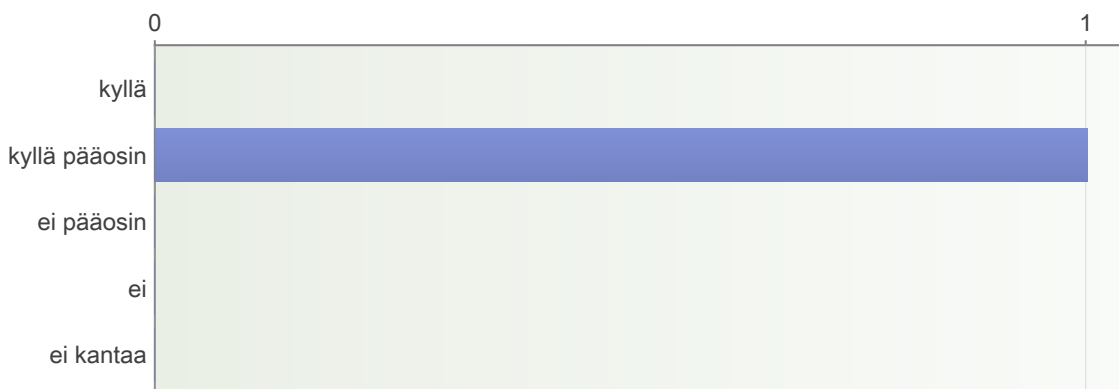
Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Ehdotettu sääntely palveluiden tuottamisen ja järjestämisen erottamiseksi eri tason yhtiöittämisveloitteineen tulee asettamaan erittäin suuria vaatimuksia maakuntakonsernin ohjaukselle ja johtamiselle. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapautta koskeva lainsäädäntö ja maakuntalain 6 §:ssä lueteltuja tehtäväalueita koskeva erityislainsäädäntö on valmisteilla, eikä niiden sisällöstä ole lausuntoa annettaessa riittävästi tietoa. Lainsäädäntöpaketin kokonaisuuden ja sisällön ollessa vielä puutteellinen on olemassa vaara, että asian käsittelylle ei ole riittävästi edellytyksiä. Tämä on merkittävä ongelma sekä lausunnon antajille että eduskuntakäsittelylle. Kyseiseen asiaan perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota edellisen sosiaali- ja terveydenhuollon lakipaketin yhteydessä. Lakiluonnoksen hallintoa ja johtamista (valtuusto, maakuntahallitus ja niiden tehtävät sekä oikeus hallintosäännöllä päättää toimielin- ja viranhaltijaorganisaatiosta), luottamushenkilöitä, päätöksentekoa, taloutta ja tarkastusta sekä toimintaa markkinoilla koskevat säännökset vastaavat pitkälti kuntalain sääntelytapaa ja ne antavat hyvän pohjan maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle. Maakuntalaki ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki koskevat ensisijaisesti hallinnon järjestämistä. Sisältöjä koskevan erityislainsäädännön valmistelussa tulee erityisesti kiinnittää huomio siihen, että maakunnille jää ratkaisuvallta niille siirrettävien tehtävien hallinnon, päätöksenteon ja talouden järjestämiseen maakuntien itsehallinto huomioon ottaen. Tämä on välttämätöntä itsehallinnon näkökulmasta ja se on myös hallituksen asettamien sääntelyn purkutavoitteiden mukaista. Maakunnan toimiala Maakunnan toimialaa tulee laajentaa siten, että maakunta voi ottaa hoitaakseen tehtäviä, joita alueen kunnat tai osa niistä ei hoida edellyttäen, että mukana olevat kunnat sitoutuvat rahoittamaan toiminnan eikä tehtävä kuulu valtion tai muiden toimijoiden vastuulle. Kunnan ja maakunnan yhteistoiminta Maakuntalain tulee olla kuntalain tapaan joustava ja mahdollistava niin, että kuntien ja maakuntien yhteistyö ja mahdollisuus sopia palvelujen hoitamisesta turvataan. Maakuntalakiin tulee lisätä säännös, joka mahdollistaa maakunnan ja kuntien välisen yhteistyön ja sopimisen sekä tehtävien hoitamisen samaan tapaan kuin yhteistyö kuntien kesken on kuntalain mukaan mahdollista. Olosuhteiden erilaisuus tulee ottaa huomioon ja mahdollistaa joustavat yhteistoimintamuodot palvelujen tuottamisessa ja järjestämisessä. Maakuntalakiluonnos ei mahdollista palveluiden organisointia olosuhteet huomioon ottaen tarkoituksenmukaisimmalla tavalla. Tämä voi johtaa siihen, että palveluiden tuottaminen tulee tehottomaksi ja kalliiksi. Tulevat 18 maakuntaa ovat

toimintaympäristöltään, julkiselta ja yksityiseltä palvelurakenteeltaan sekä muilta olosuhteiltaan erilaisia. Digitalisaatio, ikääntyminen, muuttoliike ja maakuntauudistus vaikuttavat eri puolilla Suomea olevien kuntien ja maakuntien toimintaympäristöön hyvin eri tavalla. Muutos korostuu seuraavien vuosien kuluessa. Myös perusoikeuksien toteutumisen kannalta on tärkeää, ettei liian jäykkä lainsäädäntö muodosta estettä asukaslähtöiselle kehittämiselle ja palvelujen toteuttamiselle. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluketjut, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, elinkeinojen kehittäminen, aluekehittämisviranomaisen tehtävät, maakäytön suunnittelu ja maakuntakaavoitus sekä liikenneasiat ovat kunta-, maakunta- ja asukasnäkökulmasta kokonaisuuksia, jota edellyttävät toimivaa yhteistyötä, yhteistä suunnittelua ja kehittämistä sekä palvelujen organisointia. Maakuntien palvelukeskukset Palvelukeskuksia koskevat säännökset rajoittavat maakunnan oikeutta päättää tukipalveluiden tuotantotavasta. Lakiluonnosten mukainen järjestely veisi tukipalveluita koskevan päätöksenteon kauas niiden käyttäjistä. Maakunnilla olisi yhtiöiden palveluiden käyttövelvollisuus, mutta rajalliset mahdollisuudet vaikuttaa niiden sisältöön. Epäselväksi jää myös maakuntien omistajaohjauksen rooli ja suhde valtionohjaukseen. Valtion asema päätöksenteossa turvattaisiin yhtiöjärjestysmääräyksin. Samoin epäselväksi jää yhtiöiden hallitusten yhtiöoikeudellinen asema. Maakuntalakiluonnoksen mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin käyttövelvoitteen piiriin kuuluvista palveluista ja palvelukeskusten tehtävistä. Säännökset ovat väljiä ja ongelmallisia sekä maakuntien itsehallinnon että osakeyhtiölain kannalta. Toimitila- ja kiinteistöhallinnon tehtävien osalta lähtökohtana tulisi olla, että maakunnat päättäisivät itse palvelujensa tuotantorakenteesta sekä sen edellyttämästä toimitilatarpeesta. Maakunnilla tulisi olla oikeus organisoida asiat itsenäisesti ja tarvittaessa yhteistyössä alueen kuntien ja muiden jo olemassa olevien toimijoiden kanssa. Yhteishankintojen osalta järjestelyn ei tulisi hajottaa maakuntien ja kuntien yhteistä hankintavolyymiä ja hankintaorganisaatioita. Toiminnan tulisi tukeutua olemassa oleviin hankintaorganisaatioihin ja niiden osaamiseen ja asiakastuntemukseen mm. sote-sektorilla.

7. 5. Maakuntalain 2 luvussa määritellään maakunnan tehtävät. Onko maakunnalle esitetty tehtäväkokonaisuus uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

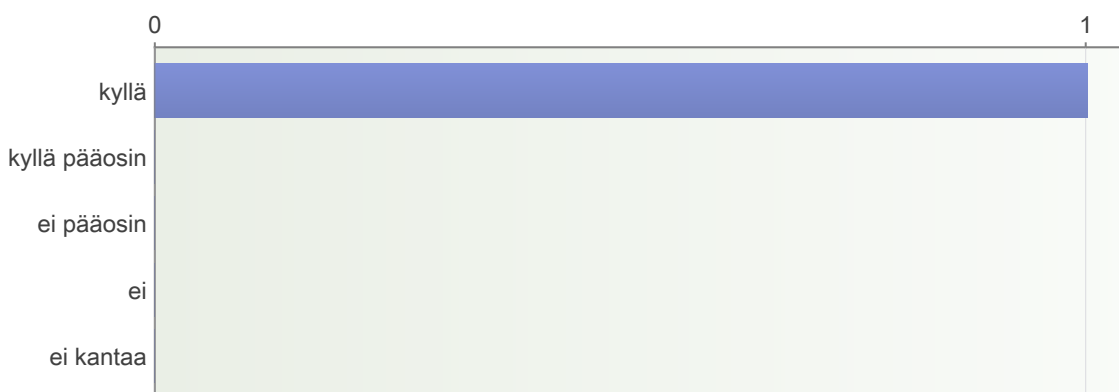
- Maakunnan tehtäviä koskeva erityislainsäädäntö on valmisteilla, joten tehtäväkokonaisuus sekä kuntien ja maakunnan suhde ovat vielä epäselviä. Elinkeinopalvelujen, aluekehittämisen ja maankäytön suunnittelun yhteistyöpinnat kuntien suuntaan ovat vielä epäselviä. Näiden tehtävien osalta pitää päästä selkeämpään säädöstöön, jossa lähtökohtana on kuntien yleinen toimivalta ja maakuntien rajattu toimivalta. Kuntien roolin muuttuessa merkittävästi palvelujen tuottajasta paikallisen elinvoiman ja hyvinvoinnin edistämiseen pitää kunnille antaa myös oikeudet ja mahdollisuus näiden tehtävien hoitamiseen tarkoituksenmukaisesti. Jatkovalmistelussa on syytä kiinnittää erityisesti huomiota siihen, että erityislainsäädännössä määritellään

maakunnalle siirrettävät tehtävät siten, että ne eivät ole päällekkäisiä tai rinnakkaisia kuntien tehtävien kanssa. Toimivaltarajojen tulee olla selkeitä. Kuntien niin halutessa tehtävien järjestämisestä, tuotannosta ja yhteistyöstä voidaan sopia kuntien ja maakuntien kesken. Jatkovalmistelussa on erityisesti syytä kiinnittää huomiota siihen, että kunnan ja maakunnan roolia ja tehtäviä selkeytetään erityisesti seuraavissa tehtäväkokonaisuuksissa: 1. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen Sosiaali- ja terveystieteisiin liittyvä hyvinvoinnin edistäminen siirtyy maakuntien vastuulle. Kuntien tehtävät hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osalta ovat pääosin määrittelemättä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on ehkäisevän terveyden- ja sosiaalihuollon perusta. Ehkäisevään terveydenhuoltoon tulee sijoittaa resursseja, koska vain siten voidaan hillitä esimerkiksi erikoissairaanhoidon kalliiden korjaavien toimenpiteiden (lopputapahtumat) kasvua. Ennalta ehkäisevistä palveluista oppilas- ja opiskelijahuollon järjestämisvastuu ja niihin liittyvät resurssit (kouluterveys, kuraattorit, psykologit) tulisi jättää kuntiin. Jos kunnat haluavat siirtää oppilas- ja opiskelijahuollon järjestämisvastuun maakunnille, se pitäisi mahdollistaa. 2. Kasvupalvelut (työllisyys- ja elinkeinoasiat) Kunnilta ei siirry näihin liittyviä tehtäviä maakunnille. TE-palveluiden selkeyttäminen ja uudistaminen yritys- ja asiakaslähtöisiksi kasvupalveluiksi on tavoiteltava uudistus. Keskeistä on kuitenkin se, että elinkeinon kehittämiseen liittyviä tehtäviä ei uudisteta siten, että ne olisivat päällekkäisiä kuntien tehtävien kanssa. Maakunnilla ja kunnilla tulee toisaalta olla oikeus sopia ELY -keskuksista maakunnille siirtyvien palveluiden hoitamisesta kunta- ja maakuntakohtaisesti. Niille kunnille, joiden elinkeinopoliittisiin tavoitteisiin ja tehtäviin kuuluu myös nykyisten TE-palveluiden tai tulevien kasvupalveluiden tarjoaminen kunnassa toimiville yrityksille, tulee antaa oikeus myös vastata palveluista. 3. Aluekehittäminen Aluekehittämisviranomaisten tehtävien siirto maakunnalle on tarkoituksenmukaista. Nykyiset liittojen aluekehitysviranomaistehtävät sekä pääosa ELY -keskusten tehtävistä kootaan yhteen maakunnalliseen organisaatioon. Samalla kootaan yhteen keskeiset kansalliset ja EU -kehittämisvarat. Rahoitettavien hankkeiden tulee perustua maakunnan strategiaan valintoihin ja sen mukaisesti toteuttavaan kuntien ja muiden kumppaneiden kanssa valmisteltuun maakuntaohjelmaan. Perustelutekstiin tulee lisätä kunnat keskeisinä aluekehittämisen toimijoina. Asiakkaiden ja maakuntien yhdenvertaisuuden takia jatkovalmistelussa on tärkeää varmistaa Tekesin, Finpron ja Finnveran asiantuntijapalvelujen saatavuus kaikissa maakunnissa. 4. Maakuntakaavojen ja kuntien yleiskaavojen suhde Maakuntakaavoituksen siirtymisestä maakunnan liitoilta maakunnille seuraa tarve tarkastella maankäyttö- ja rakennuslain kaavajärjestelmää laajemminkin. Maakuntakaavoituksen tulisi jatkossa keskittyä selvemmin ja strategisemmin aluerakenteen kannalta keskeisiin kysymyksiin. Kuntien ja kaupunkiseutujen onnistuminen elinvoimapolitiikassa edellyttää, että niillä säilyy oikeus itsenäisiin valintoihin maapolitiikassa, kaavoituksessa ja toteuttamisen ohjelmoinnissa. 5. Liikennejärjestelmän toimivuus, liikenneturvallisuus, tie- ja liikenneolot ja alueellinen tienpito, maankäytön yhteistyö Maakuntien tehtävät ja vastuut tienpidossa suhteessa tienpidosta osaltaan vastaavaan Liikennevirastoon edellyttävät selventämistä. Valtakunnallisen tieverkon toimivuuden kannalta on olennaista, että se suunnitellaan, rakennetaan ja kunnossapidetään yhtenäisten periaatteiden pohjalta ja että kunnat voivat osaltaan vaikuttaa tienpidon prosesseihin. Tämä tulee varmistaa organisaatoratkaisussa. Roolit Liikenneviraston ja mahdollisen perustettavan Liikenneverkko Oy:n kanssa on selvitettävä. Lisäksi selvitettävä kaventaako mahdollinen liikenneinfran yhtiöittäminen (Liikenneverkko Oy) maakuntien mahdollisuuksia vaikuttaa infrahankkeiden suunnitteluun ja toteutukseen. Maakuntien rooli alueellisessa liikennejärjestelmäsuunnittelussa säilyy ja vahvistuu, mutta mikä tulee olemaan maakuntien mahdollisuus jatkossa vaikuttaa mm. infrahankkeiden suunnitteluun ja toteutukseen jatkossa? On selvitettävä, millaiset ovat jatkossa maakuntien mahdollisuudet vaikuttaa mahdollisesti perustettavan yhtiön päätöksentekoon. Huolena on, että maakunnille jää vain rooli tuottaa toimintaympäristöä koskevaa tietoa valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitteluun, mutta tehdäänkö päätökset hankkeiden suunnittelusta ja toteutuksesta jatkossa pääosin Liikennevirastossa tai Liikenneverkkoyhtiössä poliittisen päätöksen teon ulkopuolella? Liikenneturvallisuustyö sopii hyvin maakunnan tehtäväkenttään. Tällä hetkellä ELY-keskukset edistävät liikenneturvallisuutta tienpidon toimilla ja tekemällä yhteistyötä mm. Liikenneturvan, poliisin ja kuntien kanssa. Yksityisteitä ja liikkumisen ohjausta koskevat valtionavustustehtävät Valtionavustuskelpoisille yksityisteille voidaan myöntää harkinnanvaraisesti valtionavustusta. Avustusta voi hakea tien tiekunta. Avustusta myönnetään pääasiassa tien vaurioiden ja rakenteiden korjaamiseen. Tällä hetkellä ELY-keskus arvioi hankkeen kiireellisyyden ja vaikuttavuuden ja avustuksesta päättää ELY-keskus, jonka alueella tie tai suurin osa siitä sijaitsee. Tehtävän siirto maakunnille on perusteltua, sillä päätöksen teon tällaisissa asioissa

tulisi olla mahdollisimman lähellä. Liikkumisen ohjauksen valtionavustusta on tähän saakka hoitanut Liikennevirasto. Liikkumisen ohjausta tuetaan Valtioneuvoston asetuksen mukaisesti joukkoliikenteen valtionavustuksilla. Liikkumisen ohjauksen tarkoituksena on ihmisten kulkutapavalintoihin vaikuttaminen. Keinoina tähän ovat tiedollinen ohjaus, markkinointi ja palvelujen kokeilu sekä kehittäminen. Liikkumisen ohjauksen tavoitteena on yksityisautoilun vähentäminen sekä joukko- ja kevyen liikenteen suosion kasvattaminen. Liikkumisen ohjauksella siis kannustetaan kestäviin liikkumistottumuksiin. Avustuksen toivotaan edistävän pysyvien toiminta- ja yhteistyömuotojen syntyä seuduilla ja kunnissa. Tehtävän siirto maakunnille on perusteltua, sillä tehtävällä on liittymäpinta maakunnalliseen liikennejärjestelmätyöhön, jolla pyritään myös vaikuttamaan kulkutapavalintoihin ja edistämään kestävästä liikkumisesta alueen erityispiirteet huomioon ottaen. Liikennepalveluiden maakunnallinen kehittäminen ja järjestäminen sekä julkisen henkilöliikenteen suunnittelu ja järjestäminen sekä raideliikenne. Edellä mainitut tehtävät tulevat olemaan merkittäviä tulevaisuuden maakunnille. Maakunnat voivat olla mukana kehittämässä omiin tarpeisiinsa soveltuvia liikennepalveluratkaisuja. Julkisen henkilöliikenteen suunnittelussa on tärkeää, että maakunnat tekevät yhteistyötä myös keskenään sekä myös muiden toimivaltaisten joukkoliikenneviranomaisten sekä kanssa. Mikäli maakunnille tulee mahdollisuus suunnitella ja järjestää myös raideliikennettä, tämä mahdollistaa tulevaisuudessa alueellisen raideliikenteen kehittämisen. Raideliikenteen suunnittelu ja järjestäminen vaatii kuitenkin tiivistä yhteistyötä sekä Liikenneviraston että muiden maakuntien kanssa. 6. Maatalouden ja maaseudun kehittäminen Erityisesti maaseudun kehittämistehtävät ovat olennainen osa kuntien oman alueensa elinvoiman kehittämiseen liittyviä tehtäviä, joten kunnille pitää mahdollistaa osallistuminen maaseudun kehittämistyöhön. 7. Pelastustoimi Maakunnille ja kunnille tarjottavien pelastustoimen palvelujen näkökulmasta pelastustoimen järjestäminen 18 maakunnalliseen pelastuslaitokseen on parempi ratkaisu kuin pelastustoimen järjestäminen viiden maakunnan tehtävänä. Lainsäädännössä on kuitenkin pelastuslaitosten määrästä riippumatta turvattu pelastuslaitosten mahdollisuus toimia ensihoidon palveluntuottajina. 8. Ensihoitopalvelu on kiinteässä yhteydessä sairaalan päivystystoimintaan. Lisäksi pelastustoimi ja ensihoitopalvelu ovat olennainen osa sairaaloiden häiriötilanteiden hoitoa ja näin ollen niiden kenttäjohto pitää olla maakunnan tasolla. Lisäksi ensihoito palvelu on lähipalvelua, ja sen yhteistyötä kotiin tarjottavien palvelujen kanssa tulee vahvistaa. Tämä tavoitetta ei tue viiden alueen malliin siirtyminen. 9. Vesitalous, vesihuollon edistäminen ja suunnittelu Vesihuolto on osa kuntien vastuulla olevan rakennetun ympäristön palvelukokonaisuutta ja vesihuollon järjestämisvastuu tulee olla jatkossakin kunnalla.

8. 6. Maakuntalain 5 luvussa säädetään maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

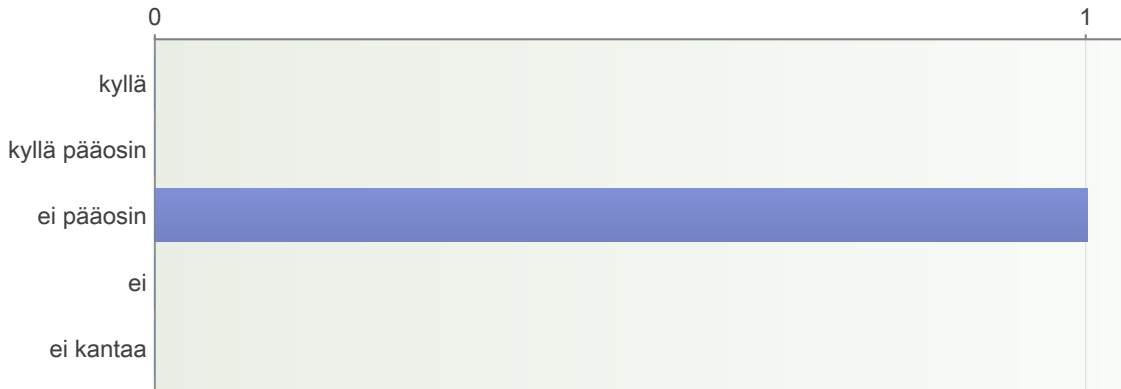
Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä

9. 7. Maakuntalain 9 luvussa säädetään maakunnan palvelulaitoksesta. Onko siitä esitetty säädettäväksi tuottamisen organisoinnin näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

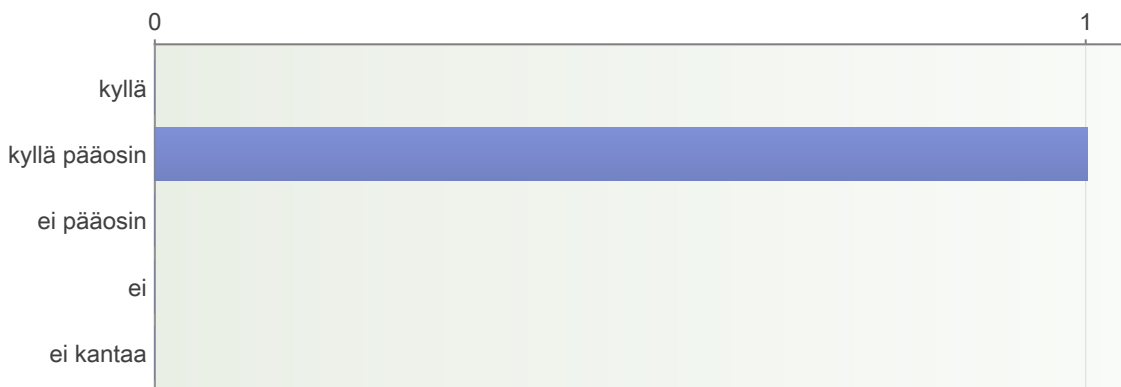

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Kun erityisesti sosiaali- ja terveystoimen palvelujen tuottamiseen olennaisesti liittyvä valinnanvapauskriteeristö on vielä määrittämättä, niin maakunnan palvelulaitos näyttäytyy palvelujen kokonaisuuden kannalta ja asemaltaan erityisen sekavana ja keskeneräisenä. Organisatorisestikin maakunnan palvelulaitoksen rooli ja etäisyys maakunnan poliittisesta johtamisesta ja ohjauksesta on jäämässä liian etäiseksi: Vaaleilla valitulla maakuntavaltuustolla tulee olla suorat vaikutusmahdollisuudet sen vastuulla olevien palveluiden strategiaan linjauksiin ja oman palvelutuotannon kokonaisuuteen. Palvelulaitosta koskevien ehdotusten taustalla on tarve tehdä palvelutuotannon talous ja kustannusrakenne läpinäkyväksi. Sama tavoite voidaan saavuttaa edellyttämällä palvelutuotannon talouden eriyttämistä ja kustannusten läpinäkyvyyttä siten, että niitä voidaan vertailla muiden palvelutuottajien kustannusrakenteisiin.

10. 8. Maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti maakuntalakiin ja maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko maakuntien rahoitusmalli ja maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

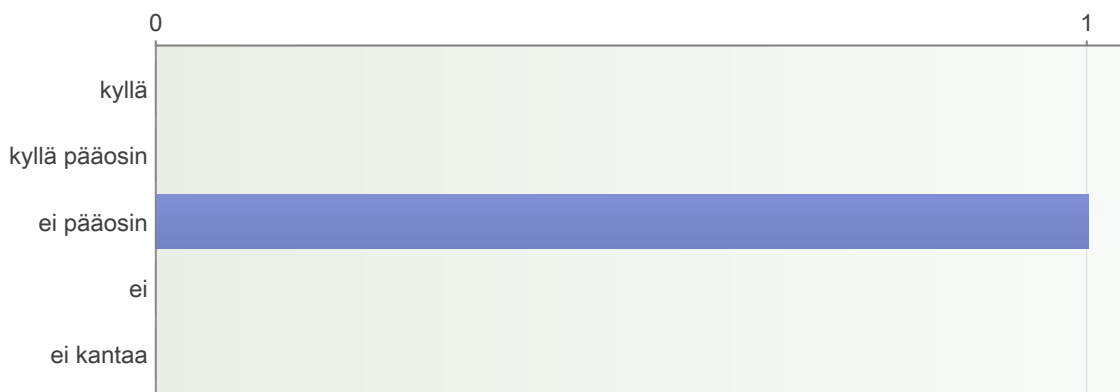
- Maakuntien rahoituksen perustuminen todelliseen palvelutarpeeseen on oikeudenmukainen linjaus ja parantaa palvelujen yhdenvertaisuutta. Maakuntakokonaisuuden kannalta on huomattava, että taloudellisesti merkittävä sote ei saisi muodostua maakunnan ainoaksi painopistealueeksi. Maakunnan muun lakisääteisen toiminnan rahoitus on myös turvattava uudistuksessa. Maakuntalakiin ehdotetut säännökset alijäämän kattamisvelvollisuudesta ja siihen liittyvät kriisimaakuntakriteerit sekä lainanotto-oikeuden rajoittamisesta ovat aivan liian tiukat ja ne ovat ongelmalliset maakuntien itsehallinnon näkökulmasta. Vaarana on, että monet maakunnat joutuvat hyvin nopeasti arviointimenettelyyn. Kaksi vuotta on liian lyhyt aika aidosti muuttaa pysyvästi toiminnan rakenteita.

11. 9. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

Ei vastauksia.

12. 10. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 4 §:ssä säädettäisiin palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta. Säännöksen mukaan palvelut on toteutettava väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita, mutta säännöksen mukaisten edellytysten täytyessä palveluja voidaan koota suurempiin kokonaisuuksiin. Onko säännös palvelujen saatavuuden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

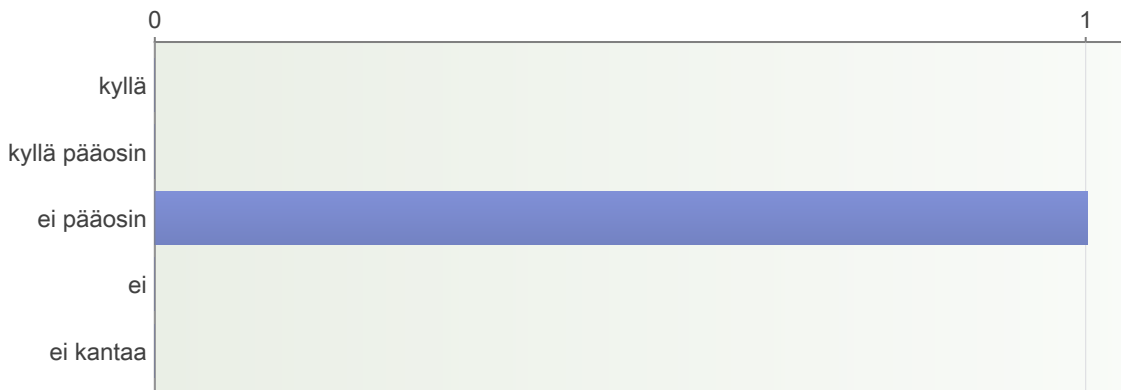

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Joidenkin palveluiden keskittäminen on tarpeen kokonaiskustannusten hillitsemiseksi ja päällekkäisten palveluiden poistamiseksi. Palveluiden saatavuuden kannalta on kuitenkin olennaista valinnanvapausmallin toteuttamistapa, josta ei ole vielä päätöksiä. Lakiluonnoksen mukaan erityistason sairaanhoidon lisäksi myös sosiaalihuollon erityisryhmien tai muiden vaativien sosiaalipalvelujen palvelutuotannon toteutus voidaan osoittaa asetuksessa säädettävän maakunnan tehtäväksi. Näistä ei kuitenkaan ole tietoa. Lakiluonnoksen 11§ 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi suurempiin kokonaisuuksiin koottuja palveluja koskevasta vastuusta ja päätösvallasta. Maakunta, jonka tehtäväksi jokin palvelu osoitettaisiin, vastaisi mm. palvelun tarpeen, määrän ja laadun määrittelystä sekä palvelun tuottamistavasta. Muilla maakunnilla ei olisi päätösvalta keskitetyistä palveluista eivätkä ne saisi tuottaa eikä hankkia muualta mainittuja palveluja. Muiden maakuntien ainoa vaikutusmahdollisuus olisi valtuustokausittain laadittava yhteistyösopimus.

13. 11. Maakunnat muodostavat 5 yhteistyöaluetta, joista kussakin on 3–4 maakuntaa. Yhteistyöalueeseen kuuluvat maakunnat laativat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaisen yhteistyösopimuksen. Siinä maakunnat sopivat keskinäisestä yhteistyöstä palvelujen järjestämisessä ja toteuttamisessa. Sopimus on oikeudellisesti maakuntia sitova. Onko sopimuksen sitovuus perusteltua?

Vastaajien määrä: 1

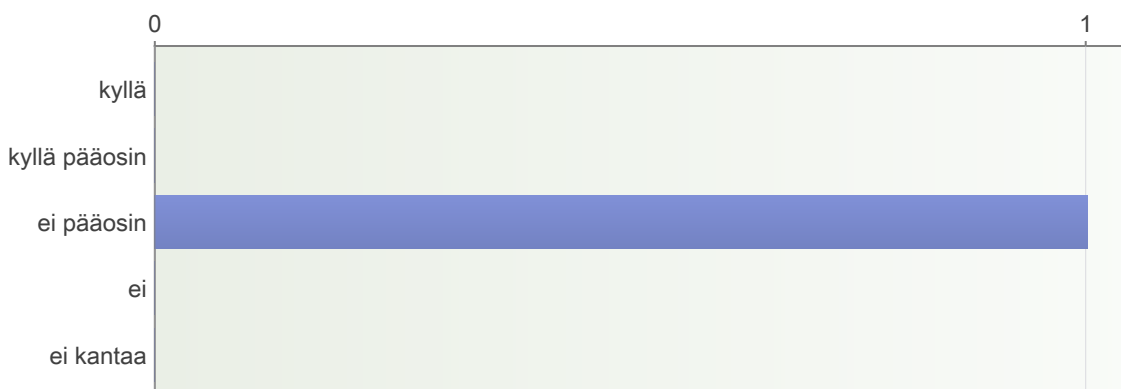

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Sopimus on sinällään sopimusosapuolia sitova. Yhteistyösopimus tulisi olla irtisanottavissa, jos jonkin maakunnan osalta palvelun saatavuus, yhdenvertaisuus tai kustannustehokkuus ei toteudu.

14. 12. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaan laadittavassa yhteistyösopimuksessa on sovittava toimenpiteet palvelujen integraation varmistamiseksi. 23 §:n mukaisesti palvelun tuottajan velvollisuutena on valmistaa palveluketjujen integraation toteutuminen ja toimittava integraation edellyttämässä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Ovatko säännökset riittäviä asiakaslähtöisen integraation toteutumiseksi?

Vastaajien määrä: 1

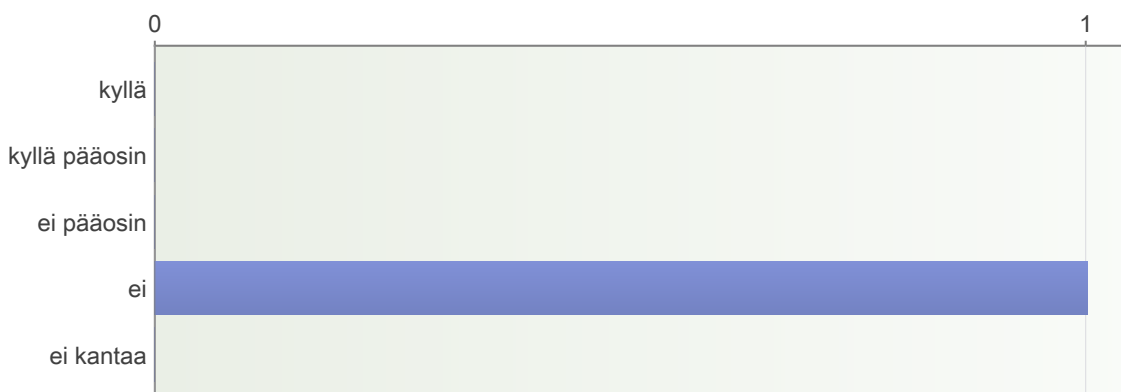

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Ongelmalliseksi asiakaslähtöisen integraation toteutumisen arvioinnin tekee se, ettei valinnanvapausmallista ole vielä riittävästi tietoa. Ehdoton edellytys integraation toteutumiselle on myös se, että sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietoja pystytään tietoturvallisesti hyödyntämään moniammatillisesti yhtenä kokonaisuutena.

15. 13. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain mukaan valtion ohjausta vahvistetaan sosiaali- ja terveyspalveluissa (19 §, 4 luku, 6 luku). Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

Vastaajien määrä: 1

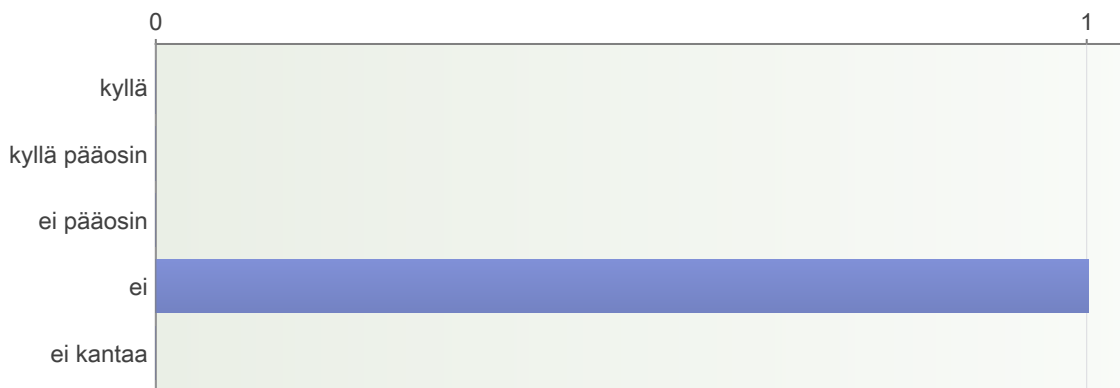

Avoimet vastaukset: ei

- Maakuntien palvelujen järjestämiseen kohdistuvan valtion ohjauksen tulisi kohdistua ainoastaan strategiaan tavoitteisiin sekä maakuntien välisen työnjaon näkökulmasta strategisesti merkittäviin kohteisiin. Valinnanvapauden piirissä olevien palveluiden osalta ohjauksessa tulisi varmistaa tuottajien tasapuolinen kohtelu, jotta yhdenvertainen kohtelu ja kilpailuneutraliteetti toteutuu. Maakuntien toiminnan ohjauksen tulee perustua voimassa olevaan lainsäädäntöön, ei valtioneuvoston eikä ministeriöiden hallinnollisiin päätöksiin. Maakuntien itsehallinnon toteuttaminen edellyttäneen järjestämislakiluonnoksen 18 ja 19 §:n poistamista kokonaan. Järjestämislain 4 lukuun (Ohjaus, suunnittelu ja kehittäminen) ja maakuntalain 3 lukuun (Maakunnan suhde valtioon ja kuntiin) sisältyvät ohjausmekanismit ovat riittävät maakuntien ohjauksen näkökulmasta. Uudistuksessa maakunnilta puuttuu verotusoikeus, joka on toinen perustuslakivaliokunnan asettamista kriteereistä alueelliselle itsehallinnolle. Jos itsehallintoa rajoitetaan lisäksi valtion laajalla toimivallalla puuttua maakuntien operatiiviseen toimintaan ja valtiolle siirrettävällä viimekätisellä päätösvallalla mm. maakuntien yhteistyösopimuksissa, heikennetään uudistuksen mahdollisuuksia tulla hyväksytyksi perustuslakivaliokunnan käsittelyssä.

16. 14. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnan on omassa toiminnassaan erotettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen ja palvelujen tuottaminen. Onko järjestämisen ja tuottamisen erottaminen uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukaista?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei

- Järjestämistehtävien ja palvelutuotannon hallinnollista erottamista sekä maakunnan palvelulaitosta koskeva sääntely kaventaisi maakuntien mahdollisuutta päättää palvelutuotannon tarkoituksenmukaisesta ja tehokkaasta organisointitavasta. Näistä ratkaisuista syntyisi päällekkäistä hallintoa ja hallintokustannuksia. Maakuntien palvelulaitos olisi täysin uuden tyyppinen julkinen organisaatiomuoto, josta ei ole aiempia kokemuksia. Ehdotuksen mukaista järjestelyä arvioitaessa on huomattava, että useat kunnat ovat kokeilleet tilaajatehtävien ja palvelutuotannon hallinnollista erottamista omassa toiminnassaan, mutta järjestelyistä on usein luovuttu niistä saatujen huonojen kokemusten vuoksi. Erottamisella ei ole saavutettu tavoiteltuja kustannussäästöjä. Maakunnan vastuulla olevan palvelutuotannon kaavamaiselle hallinnolliselle eriyttämiselle lakiluonnoksen mukaisella tavalla ei ole esitetty selkeää syytä eikä vakuuttavia perusteluita. Palvelujen järjestämisen ja tuottamisen erottaminen ei ole uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukaista. Ns. tilaaja-tuottaja -malli tuo ylimääräisen hallinnon portaan maakuntaan. Kustannustehokkainta on, jos maakuntavaltuusto ja -hallitus määrittävät palvelulaitokselle sitovat taloudelliset resurssit ja toiminnalliset tavoitteet. Palvelulaitos tuottaa sitten palvelut itse, omistamiensa yhtiöiden kautta tai ostamalla palveluja muilta palvelun tuottajilta (yksityiset yritykset ja järjestöt).

17. 15. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnalla on yhtiöittämisvelvollisuus maakunnan hoitaessa sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä kilpailutilanteessa markkinoilla tai jos palvelut ovat valinnanvapautta koskevissa säännöksissä tarkoitetun laajan valinnanvapauden piirissä. Onko ratkaisu tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Liian vähälle huomiolle jää se tosiasia, että liiketaloudellisesti kannattavien yhtiöiden aikaansaaminen jo kilpailuille markkinoille on aivan eri asia kuin pelkkä yhtiön perustaminen. Tällä hetkellä julkisen vallan tuottamia palveluja ei ole rakennettu markkinalähtöisesti ja niiden tuottamisesta vastaavat osaajat ovat muita kuin liiketoimintajohtamisen ja markkinoinnin ammattilaisia. On epätodennäköistä, että vain kolmen vuoden siirtymäajan kuluessa nykyiset julkiset palvelut voitaisiin muuttaa liiketaloudellisesti kannattaviksi yrityksiksi, jotka tuottavat jo kilpailuille markkinoille liiketaloudellisesti kilpailukykyisiä palveluita. Onnistunut siirtymä kannattavaan yritysmuotoiseen tuottamistapaan edellyttää ensin liiketaloudellisen osaamisen siirtämistä nykyisiin julkisiin palvelutuottajiin koulutuksella ja henkilöstörekrytoinneilla sekä liiketoimintasuunnitelmia tarkentamalla. Lisäksi on huomattava, että julkisen ja yksityisen palvelutuottajan työ- ja virkaehtosopimukset sekä mm. eläkevakuutus ovat kustannustasoltaan oleellisesti erilaiset, joten julkinen palvelutuottaja ei ilman sopimusten harmonisointia kykene edes teoriassa tasavertaiseen kilpailuun markkinoilla. Erityisesti sosiaalitoimen tehtäviin sisältyy paljon julkisia hallintotehtäviä ja julkisen vallan käyttöä. Asiakkaiden ja heidän tilanteensa kokonaisvaltainen tarkastelu vaarantuu, kun heidän asioitaan tarkastellaan maakunnan palvelulaitoksessa ja monitahoisessa palvelujen tuotantoympäristössä. Valinnanvapautta voisi laajentaa myös muilla keinoilla kuin yhtiöittämisellä, esimerkiksi palvelusetelikokeilun laajentamisella. Palveluseteleistä löytyy runsaasti hyviä kokemuksia.

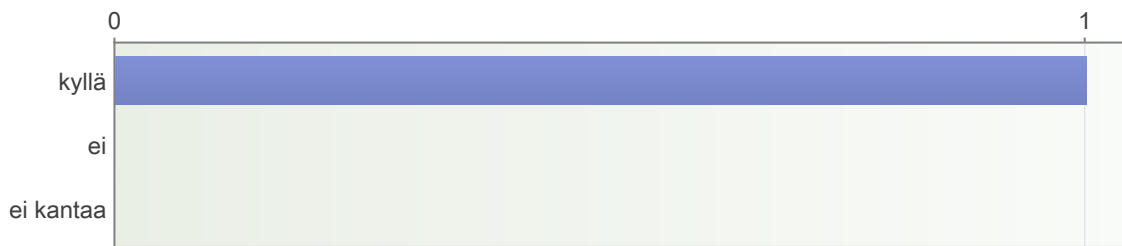
18. 16. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

Vastaajien määrä: 1

- Valtionohjauksen vahvistaminen tavoite- ja tulosohtauksen keinoin on perusteltua, mutta normiohjausta pitäisi pikemminkin vähentää kuin lisätä.

19. 17. Kysymys vain kunnille: Voimaanpanolaissa on tarkoitus säätää siitä, mihin maakuntaan kunnat kuuluvat uudistuksen tullessa voimaan. Katsotaanko kunnassanne, että sen tulee kuulua voimaanpanolain 5 §:ssä esitettyyn maakuntaan?

Vastaajien määrä: 1

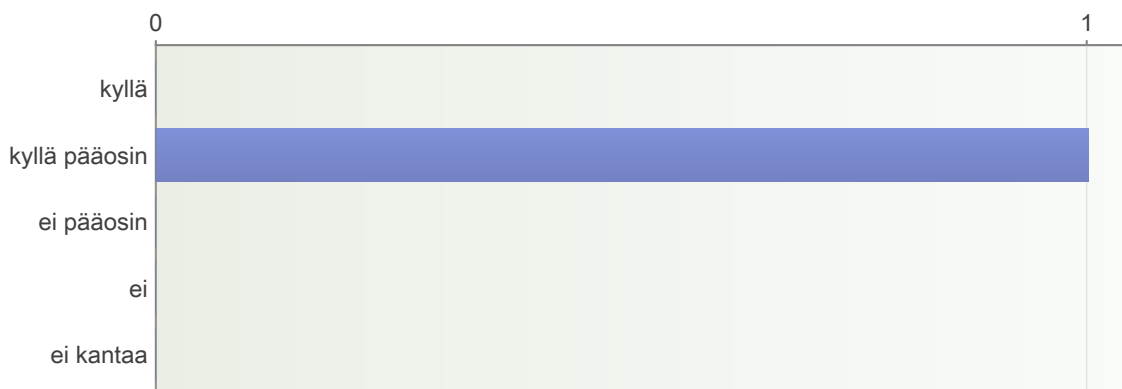
Avoimet vastaukset: kyllä

20. 18. Kysymys vain kunnille: Mikäli vastasitte edelliseen kysymykseen ei, mihin maakuntaan kunnan tulisi kuulua ja miksi? (Kunnan tulee toimittaa valtuuston päätösasiakirja sosiaali- ja terveysministeriöön)

Ei vastauksia.

21. 19. Väli aikaishallinnosta sekä väliaikaisen valmistelutoimielimen tehtävistä ja toimivallasta säädetään voimaanpanolain 2 luvussa. Onko väli aikaishallinnosta säädetty riittävällä tavalla?

Vastaajien määrä: 1

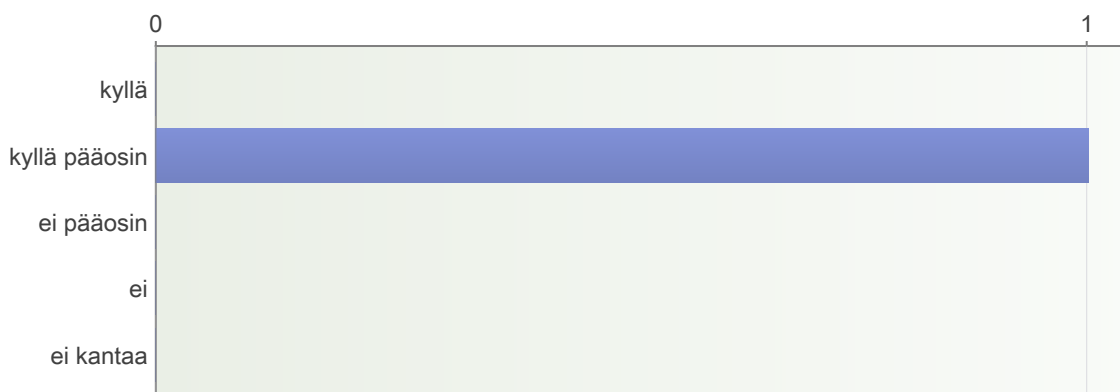

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Väli aikaisen toimielimen asemaa ja päätöksentekoa tulee selkeyttää ja toimintaan on varattava riittävä rahoitus.

22. 20. Voimaanpanolain 14 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

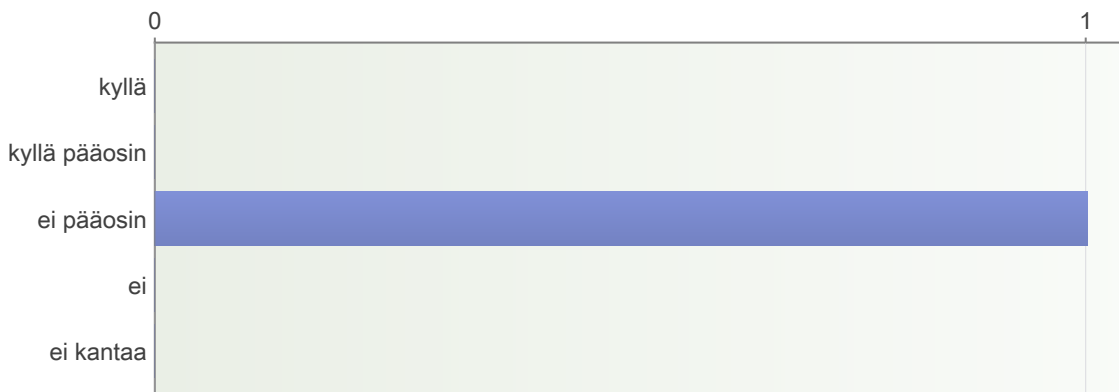

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Historiallisen iso, yli 220 000 palkansaajan, siirto kunta- ja valtiosektorilta maakuntiin tulee tehdä yhteneväisin perustein - oli kyse sitten sosiaali- ja terveydenhuollon, pelastustoimen kuten myös esim. maakuntien liittojen siirtävästä henkilökunnasta. Valittu mekanismi, liikkeen luovutus, on kannatettava, koska järjestämis- ja tuottamisvastuu siirtyy ko. yksiköistä maakunnille ja yksiköt lakkaavat toimimasta. Henkilöstön asema tulee selkiyttää siirtymäsäännöksissä. Säädöksiin liittyvä valmistelu tulee aloittaa mahdollisimman nopeasti yhteistoimintalainsäädännön edellyttämällä tavalla. Henkilöstön siirtyminen liikkeen luovutuksen ehdoin turvaa henkilöstön aseman. Tulisi kuitenkin tutkia mahdollisuudet säätää luovutettavan henkilöstön määrittelystä liikkeen luovutusdirektiivistä poikkeavalla tavalla. Yksittäisen henkilön työajan käyttöön (vähintään 50 % siirtävään toimintaan kohdistuvaa työtä) johtaa epätarkoituksenmukaiseen lopputulokseen, kun henkilöstöä siirtyy joko liikaa tai liian vähän riippuen tavasta, jolla esimerkiksi tukipalvelutehtävät on kunnassa organisoitu. Henkilötyövuosiin perustuva tarkastelu johtaisi toiminnan kannalta parempaan lopputulokseen sekä luovuttavassa organisaatiossa että luovutuksen saajalla.

23. 21. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan lakisääteisten kuntayhtymien koko omaisuus sekä kuntien irtain omaisuus siirtyy maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Tehokkaampi malli tilaratkaisuissa olisi, että maakunta itse vastaisi omista tiloistaan ja tarvitsemiensa tilojen vuokraamisesta. Tilakysymysten osalta tulisi lainsäädännössä olla mahdollisuus edetä kuntien kanssa neuvotteluteitse tehokkaampiin ja tarkoituksenmukaisempiin tilaratkaisuihin jo siirtymäaikana. Uudistukseen liittyvillä omaisuusjärjestelyillä ei saa vaarantaa kuntien mahdollisuuksia vastata niille jäävien palvelujen järjestämisestä ja rahoittamisesta rahoitusperiaatteen mukaisesti. Lainvalmistelun yhteydessä on varmistettava, että siirtymäkauden jälkeen mahdollisesti tyhjilleen tai vajaakäytölle jäävistä kiinteistöistä ei aiheudu kunnille taloudellisia vaikeuksia esim. takausvastuiden jatkumisen muodossa. Mahdolliset omaisuusjärjestelyjen taloudelliset vaikutukset on korvattava kunnille täysimääräisesti esim. kohdennettujen avustusten muodossa. Avustusten rahoitusta ei kuitenkaan saa toteuttaa vähentämällä kaikkien kuntien yleistä valtionosuutta. Kiinteistöistä aiheutuvat taloudelliset riskit tulee hajauttaa kuntien, maakuntien ja valtion vastuulle. Uudistuksen seurauksena ei saa syntyä tilanteita joissa varainsiirtoverotus aiheuttaa lisäkustannuksia kiinteistöomaisuuden muutoin tarpeellisissa uudelleen järjestelyissä. Voimaanpanolaissa ehdotetaan säädettäväksi, että varainsiirtoverotuksessa ei syntyisi veroseuraamuksia siirrettäessä kuntayhtymät varoineen ja velkoineen voimaanpanolaissa tarkoitetulla tavalla maakunnille ja näiden varojen siirtyessä edelleen voimaanpanolaissa tarkoitetulle valtakunnalliselle osakeyhtiölle. Kunnat joutuvat uudistuksen seurauksena siirtämään kiinteistöjään vastaavasti omistamiinsa yhtiöihin kuntalain yhtiöittämisvelvoitteen perusteella ja lisäksi kunnilla on muutoin tarpeen järjestellä kiinteistöomistuksiaan maakuntauudistuksen johdosta. Kuntien ja kuntayhtymien omistamien kiinteistöjen järjestelyitä ja yhtiöittämiä tulee kohdella uudistuksessa varainsiirtoverotuksessa samalla tavoin. Voimaanpanolakiin tulee sisällyttää kuntien kiinteistöomaisuuden osalta vastaavat varainsiirtoverovapautta koskevat säännökset, joilla varmistetaan, ettei kunnille tai niiden yhtiöille synny varainsiirtoveroseuraamuksia siirrettäessä maakunnille tai niiden yhtiöille vuokrattavia kiinteistöjä velkoineen kunnallisiin yhtiöihin. Muussa tapauksessa syntyvät varainsiirtoverokustannukset olisi huomioitava määriteltäessä kiinteistöjen vuokria. Esityksessä ei ole käsitelty uudistukseen liittyviä arvonlisäverotuksen kysymyksiä. Kiinteistöihin ja muuhun omaisuuteen (siis irtaimen omaisuuteen) on kuitenkin sitoutunut satojen miljoonien eurojen edestä arvonlisäveroja, jotka ovat tähän asti saatu kunnissa palautuksina. Arvonlisäverotuksen yleisten säädösten johdosta ainakin osa näistä palautuksista joudutaan uudistuksen seurauksena palauttamaan verohallinnolle siirrettäessä omaisuutta maakunnille tai esimerkiksi kuntien yhtiöihin. Uudistuksen seurauksena kunnille syntyvät arvonlisäverokustannukset on huomioitava rahoituslaskelmissa. Siltä osin, kun kustannukset liittyvät maakunnille tai niiden yhtiöille vuokrattaviin kiinteistöihin on kustannukset huomioitava vuokrataso määriteltäessä. Voimaanpanolain 31 §:n mukaan maakuntien tulee siirtää omistukseensa saadut kiinteistönsä ym. 1.1.2019 valtakunnalliselle yhtiölle. Maakuntien omistama valtakunnallinen yhtiö saa tehtäväkseen ylläpitää ja kehittää valtavaa kiinteistömassaa. Vaikka maakunnat ovat yhtiön vähemmistöosakkaita, maakuntien oma päätäntävalta tuottajayksiköidensä kiinteistöasioihin on heikko. Omaisuuden siirto kohtelee kuntia maakunnittain epätasa-arvoisesti riippuen mm. sairaanhoitopiirin velkaantuneisuudesta.

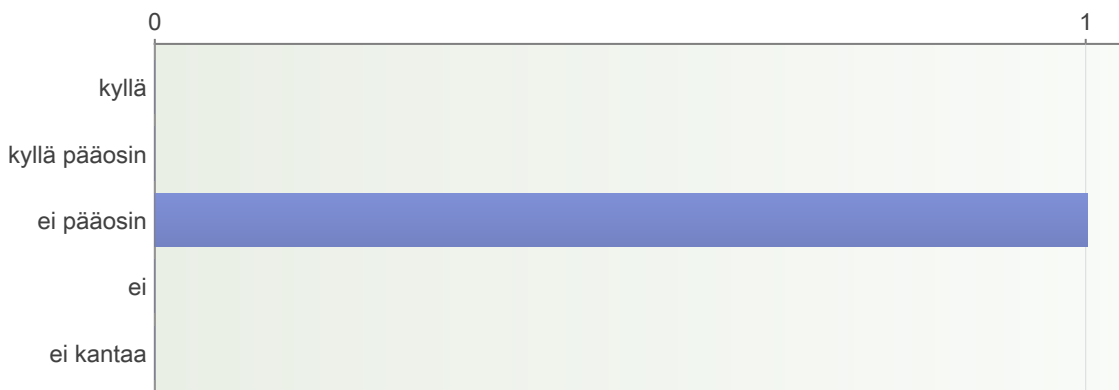
24. 22. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen ei tai ei pääosin, millä tavoin omaisuusjärjestelyt pitäisi toteuttaa?

Vastaajien määrä: 1

- Kiinteistöjen käyttötärpeeseen liittyvien riskien jakaminen tasaisemmin olisi mahdollista toteuttaa myös eräillä muilla lakiehdotuksissa vaille huomiota jätetyillä toteuttamistavoilla. Tällaisia olisivat esimerkiksi:
 1. Kuntien ja kuntayhtymien kaikkien sote -kiinteistöjen siirtäminen maakunnille ja edelleen niiden omistamaan toimitilayhtiöön yhtenäisin perustein käypään arvoon tai muuhun erikseen sovittavaan arvoon. Kiinteistöjen lunastuskorvaus on mahdollista rahoittaa esimerkiksi osittain kunnan/kuntayhtymän maakunnalle antamalla ja valtion takaamalla lainalla.
 2. Kuntien ja maakuntien yhteisesti omistamien toimitilayhtiöiden perustaminen. Osa sote -kiinteistöjen luovutushinnasta suoritettaisiin kunnille kiinteistöyhtiöiden osakkeina. Kunnat saisivat asianmukaisen korvauksen luovutetusta omaisuudesta eivätkä maakunnat puolestaan velkaantuisi liikaa. Mallissa omaisuusjärjestelystä tulevat hyödyt ja haitat jakaantuvat omistuksen mukaisessa suhteessa maakuntien ja kuntien kesken.
 3. Maakunnille siirrettyjen kiinteistöjen ym. omistuksen jääminen maakunnille.

25. 23. Voimaanpanolain 41 §:ssa säädettäisiin kunnan tuloveroprosentista vuosina 2019 – 2021. Pidätkö veronmaksajien yhdenvertaisen aseman näkökulmasta perusteltuna, että kuntien veroprosentteja esitetään rajoitettavaksi kolmen vuoden määräajaksi?

Vastaajien määrä: 1

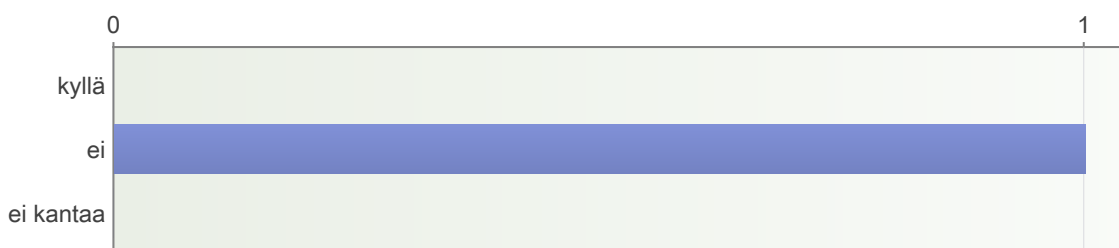
Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Kunnalla tulisi olla oikeus päättää veroprosentistaan myös siirtymäaikana. Rajaus ei ole perustuslain mukainen, jos verotusta koskeva päätös ei jää kunnalle ilman alistamis- tai hyväksyttämismahdollisuuksia. Kunnan oikeus päättää veroprosentistaan kuuluu perustuslaissa turvattuun kunnalliseen itsehallintoon. Kunnat ovat systemaattisesti vastustaneet ja vastustavat sitä, että maakuntauudistuksessa puututtaisiin kunnan oikeuteen päättää tuloveroprosentistaan. Kaikenlainen kunnan verotusoikeuteen puuttuminen merkitsee myös riskiä, että kunnille myönnettyjen lainojen korko nousee. Kuntasektorin erinomainen luottoluokitus perustuu pitkälti juuri verotusoikeuteen, mikä ilmenee jatkuvasti myös luottoluokittajien arvioista. Lakiluonnoksessa kunnan oikeus päättää rajoitusaikanakin veroprosentistaan on sidottu päätöksen välttämättömyyteen kunnan maksuvalmiuden turvaamiseksi. Veroprosentin korottamista koskevia päätöksiä ei kunnissa tehdä maksuvalmiuden

näkökulmasta vaan kunnan talouden kokonaistarkastelun perusteella. Maksuvalmiutensa kunta voi tarvittaessa turvata viime kädessä velkarahoituksella. Jos kunnan päätösvaltaa päättää veroprosentistaan kaikesta huolimatta rajoitettaisiin, tulisi kunnan oikeus poiketa rajoituksesta sitoa maksuvalmiuden turvaamisen sijasta siihen, että veroprosentin korottaminen on välttämätöntä kunnan toiminnan rahoituksen turvaamiseksi.

26. 24. Voimaanpanolain 42 §:n mukaan maakunnan on perustettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain tarkoittamat maakunnan palvelulaitoksen tytäryhtiöt, jotka tuottavat lailla erikseen säädetyn laajan valinnanvapauden piiriin kuuluvia palveluita siten, että yhtiöittäminen on toteutettu 31.12.2020. Onko esitetty siirtymäaika riittävä maakunnan yhtiömuotoisen tuotannon organisoimiseksi?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei

- Kyseessä on niin suuri toimintojen muutos, että liiketaloudellisesti kannattavien yritysten perustaminen vaatii pidemmän ja joustavamman siirtymäajan sekä siirtymäaikaan pitää sitoa myös velvoitteet liiketoimintasuunnittelun toteuttamisesta sekä liiketoimintaosaamisen osoittamisesta. Ohjatulle ja sparratulle muutokselle tulee antaa aikaa kahden vuoden sijaan kolmesta viiteen vuotta, jona aikana etenemistä voidaan vielä tarkastella ja aikatauluttaa uudelleen.

27. 25. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

Ei vastauksia.

28. 26. Valtio rahoittaa perustettavien maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

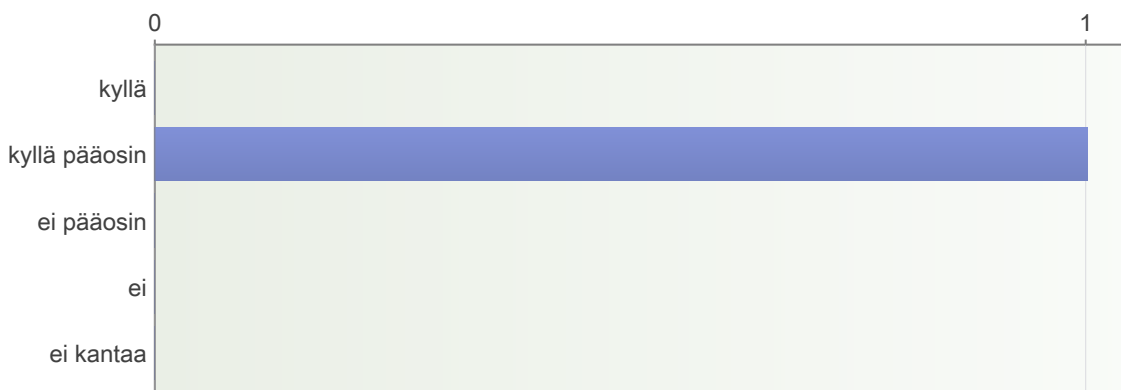

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Maakuntien itsehallinnon kannalta on ongelmallista, että ne ovat miltei kokonaan valtionrahoituksen varassa. Esitysluonnoksessa maakunnat ovat aivan liian tiukassa ja yksityiskohtaisessa valtionohjauksessa. Lainanotto on rajattu tiukasti valtiolta saatavaan lainaan tai takaukseen. Asiakasmaksut palvelujen käytöstä ovat yksi tulonlähde maakunnille, mutta siitä ei saa tulla lähes ainoa keskeinen instrumentti talouden säätelyssä. Vaarana on, että asiakasmaksut eriytyvät maan eri osien kesken ja tämä vaarantaa koko uudistuksenkin perusteena olevan tasa-arvon kansaisten välillä. Pohjois-Karjalassa asukkaiden tulotaso on maan alhaisimpia ja tässä mielessä vaarana on, että käytettävissä olevista tuloista suhteellisen suuri osuus menisi peruspalveluihin.

29. 27. Maakuntien tuloja ovat valtion rahoitus (3 §) sekä asiakas- ja käyttömaksutulot (4 §). Lisäksi maakunnat voivat ottaa lyhytaikaista lainaa (3 §). Valtion rahoituksen kasvua rajoitetaan vuosittaisessa tarkistuksessa julkisen talouden kantokyvyn turvaamiseksi (6 ja 29 §). Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

Vastaajien määrä: 1

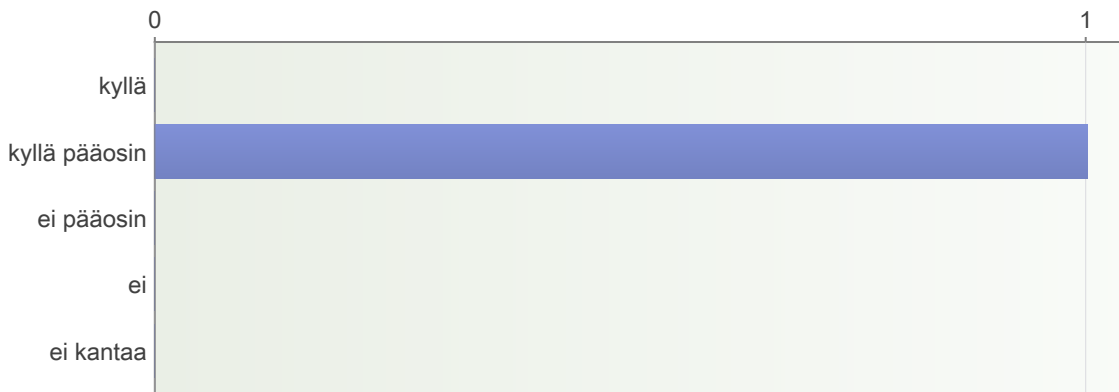
Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Maakuntien rahoituslain mukaisilla rahoitusperusteilla tulee turvata jokaisen maakunnan rahoituksen riittävyys maakunnille lailla säädettyjen tehtävien ja velvoitteiden hoitamiseen (rahoitusperiaate). Ristiriidassa tämän periaatteen kanssa ovat maakuntalakiin sisältyvät maakuntien erittäin tiukat alijäämän kattamisveloitteet ja maakuntien arviointimenettelyn kriteerit sekä maakuntien rahoituslakiin sisältyvä maakuntien rahoituksen tason

tarkistamiseen liittyvä rajoite rahoituksen enimmäiskasvusta (maakuntaindeksi + 0,5–1,0 %).

30. 28. Ovatko maakuntien valtion rahoituksen määräytymisessä käytettävät palvelujen käyttöä kuvaavat tarvetekijät (luku 3, ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Maakuntien rahoituksen perustuminen todelliseen palvelutarpeeseen on oikeudenmukainen linjaus ja parantaa palvelujen yhdenvertaisuutta. Maakuntien valtion rahoituksen laskennalliset tekijät ovat pääosin hyviä ja perusteltuja. Niissä tulevat esille erilaiset väestön ikärakenteet ja varsinkin sairastavuus maan eri osissa. Pohjois-Karjalassa ovat ns. kansansairaudet viime vuosikymmenien hyvästä kehityksestä huolimatta edelleen selvästi koko maan tasoa korkeammat ja aiheuttavat korkeampia kustannuksia. Myös sosioekonomiset muuttujat kuvaavat hyvin erilaisia kustannustasoja maakuntien välillä. Maakunnan saaman rahoituksen osalta ongelmana on aluerakenteen huomioiminen. Sen painoarvo on koko maan tasolla ainoastaan yksi prosentti ja se on aivan liian vähän suhteessa väestötekijöihin. Asukastiheyden käyttäminen ainoana kriteerinä on siis riittämätön, kun huomioidaan Pohjois-Karjalan tyyppinen vesistöjen pirstoma aluerakenne. Aluerakenteella ja etäisyyksillä on selvä vaikutus kustannuseroihin eri puolilla maata. Asukastiheytenä tulee käyttää maakunnan kokonaispinta-alaa, mikä antaa paremman näkökulman kustannuksia lisäävään aluerakenteeseen nimenomaan vesistöjen pirstoman alueen osalta. Lisäksi tulee ottaa käyttöön pitkiä välimatkoja kuvaava laskentatekijä, missä huomioidaan todelliset etäisyydet, eikä kuten kuntien valtiosuujärjestelmässä on linnuntie-etäisyys. Rahoituskriteerinä on lisäksi esitetty hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerrointa. Se on tärkeä ja toivon mukaan kannustava laskentatekijä, mikä edistää tärkeää terveyden edistämistyötä maakunnissa. Kriteerin laskentakaava on lakiesityksessä kyseenalainen ja ennen kaikkea epäselvä. Kriteeri tulee saada sellaiseksi, että se on helposti laskettavissa eikä siihen liity minkäänlaista spekulatiota maakuntien kesken. Lisäksi on nähtävissä, että valtion rahoituksen tarkistaminen vuosittain tulee aiheuttamaan maakunnille erittäin suuren haasteen saada talous pysymään tasapainossa. Ikäntymisen aiheuttaa Pohjois-Karjalassa 2020-luvulla koko maan arvioon nähden selvästi suuremman kustannuspaineen nousun. Miten tämä huomioidaan, jos valtion rahoituksen kustannusnousu koko maassa on yhtä suuri eli maakuntaindeksin muutos lisättyinä 0,5 prosenttiyksiköllä (alkuvuosina 1,0 %). Epäselvää on lisäksi se, miten 3 miljardin euron kustannusten kasvua leikkaava "säästö" saadaan toteutumaan ja miten eri maakunnat siihen kytketään. Maakuntien erilainen väestörakenne tulee rahoituksen vuosittaisessa korotuksessa huomioida samoin, kuten tapahtuu varsinaisen rahoituksen määrää laskettaessa. Taloudellisen huoltosuhteen (työvoiman ulkopuolella olevat työllisiä kohden) tarkastelu maakunnittain olisi tärkeää, niin että erilainen ja muuttuva väestörakenteen kehitys tulisi huomioiduksi tasapuolisesti myös välivuosina.

31. 29. Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksessa siirrytään asteittain menoperusteisesta rahoituksesta tarveperusteiseen rahoitukseen. Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2019–2023 esitetty siirtymäaika (27 – 28 §) riittävä?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä

- Siirtymäaika on riittävän pitkä ja riittävästi porrastettu, perusteltua olisi esitettyä nopeampi eteneminen tarveperusteiseen rahoitukseen.

32. 30. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Vastaajien määrä: 1

- Maakuntien muiden tehtävien rahoitus (4. luku) perustuu asukaskohtaiseen perushintaan. Tämä kriteeri ei ole oikeudenmukainen harvaan asuttujen ja pitkien etäisyyksien maakuntien kannalta. Rahoituksen perusteena tulisikin huomioida myös harva asutus (asukastiheyskerroin laskettuna kokonaispinta-alasta, sillä vesistöisyys on merkittävä este palveluiden saatavuudelle).

Kun kyse on maakunnittain erittäin suuresta taloudellisesta kokonaisuudesta, on syytä harkita myös maakuntia koskevaa, nykyisen kuntatalousohjelman mukaista erillistarkastelua. Tämä menettely kuntien taloudellisesta asemasta suhteessa tehtäviin olisi myös maakuntatasolla erittäin tärkeää. Ehdotettu julkisen talouden suunnitelma ei ole riittävä, vaan olisi hyvä laatia vuosittain ”maakuntatalousohjelma”, missä maakunnittain tarkastellaan tehtävien ja rahoituksen tasoa sekä kunkin maakunnan taloudellista tilannetta. Perusteet tälle menettelylle korostuvat myös sen myötä, että valtion taloudellinen ohjaus ja siihen kytkettävä erittäin tiukka arviointimenettely tullaan toteuttamaan maakuntalain pohjalta. Jos maakunnan taloudellinen tilanne on heikko, niin se voi johtaa valtion arviointimenettelyyn ja jopa pakkoliitokseen. Kriteerien täyttymisen kynnys maakunnalle on alempi kuin nykyisessä ns. kriisikuntalaissa, siksi tarvitaan vuosittain päivitettävää ”maakuntatalousohjelmaa” aivan nykyistä kuntatarkastelua vastaavasti.

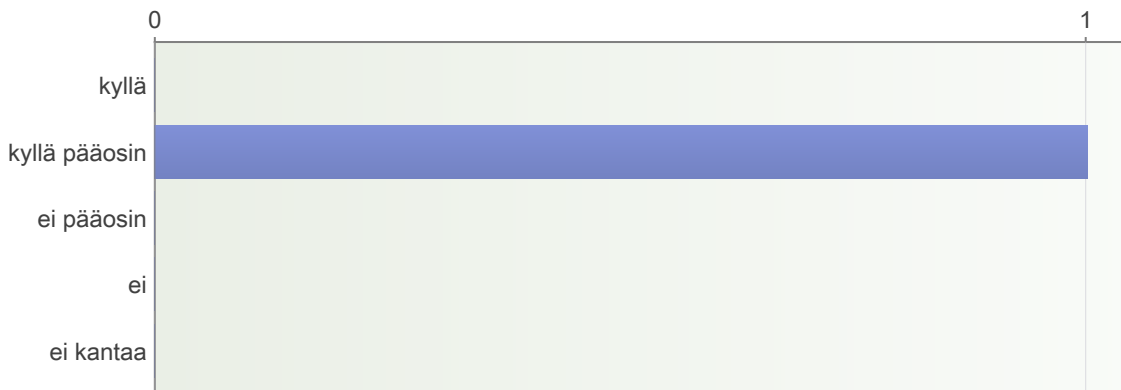
Sosiaali- ja terveystoimen ja muiden maakunnille siirrettävien tehtävien rahoitusta ei tule irrottaa kuntasektorin yhteisestä varainhankintajärjestelmästä, koska nykyisen hyvin toimivan rahoitusjärjestelmän heikentäminen uhkaa vaikeuttaa jäljelle jäävien kuntien rahoituksen saatavuutta ja nostaa sen hintaa.

Kuntien yhteinen varainhankintajärjestelmä ei vaadi valtion rahoitusta eikä takauksia. Taustalla on EU:n

vakavaraisuusasetuksen (CRR) artikla 115, jonka mukaan saatavat kunnilta rinnastetaan saamisiin valtiolta, kun kunnilla on valtiota vastaava verotusoikeus. Järjestelmä on taannut kunnille ja kuntien määräysvallassa oleville yhteisöille edullisen ja pitkäaikaisen varainhankinnan kaikissa suhdanneoloissa. Sote- ja maakuntauudistusta ei tule toteuttaa siten, että maakuntiin siirtyvien tehtävien rahoitus irrotetaan hyvin toimivasta järjestelmästä. Mikäli maakunnat eivät olisi mukana tässä järjestelmässä, merkitsisi se jäljelle jäävien kuntien rahoituskustannusten merkittävää nousua.

33. 31. Pidätekö esitettyjä tapoja maakuntajaon muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena? (erityisesti maakuntajakolain 2 ja 10 §)

Vastaajien määrä: 1

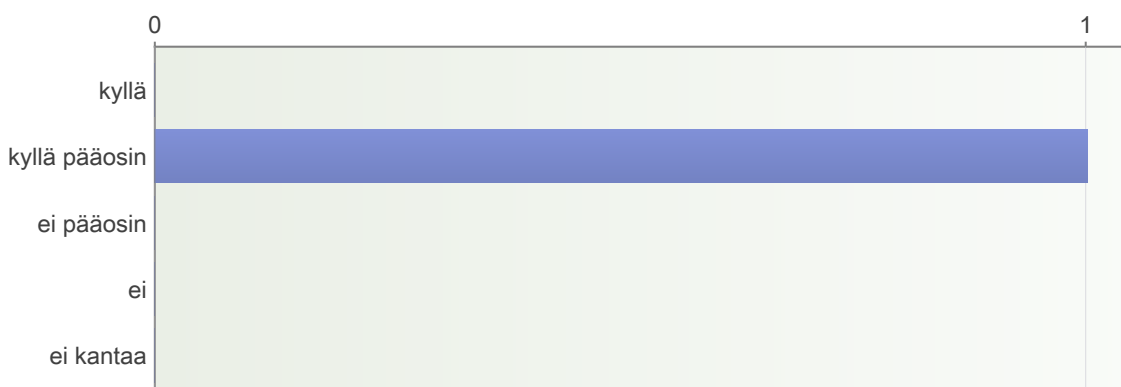
Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

34. 32. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntajakolaista.

Ei vastauksia.

35. 33. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt ja muut muutokset hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 24 §, 27§ 27 b§ ja 55§)?

Vastaajien määrä: 1

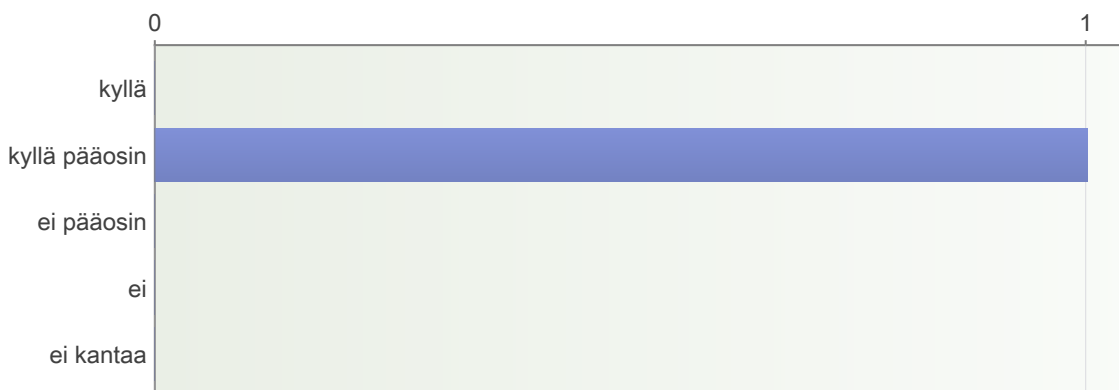

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Kun tähän isoon muutokseen lähdetään, niin on hyvä, että kuntakohtaiset muutokset on pystytty kohtalaisesti rajaamaan. Tässä vaiheessa kyse on kuitenkin kuntien valtionosuusjärjestelmän sopeuttamisesta maakuntauudistukseen. Tästä syystä kuntien valtionosuusjärjestelmästä on tulossa erittäin vaikeasti hahmotettava. Uuden järjestelmän valmistelu tulee aloittaa heti. Kunnan taloutta tulisi tarkastella kokonaisuutena eikä yksittäisten rahoitusrakenteiden muutosten kautta, jotta saadaan kattavampi kuva tulevaisuuden kunnan talouden selviytymisen edellytyksistä. Valtionosuusjärjestelmän uudistukset ja erityisesti heikon yleisen talouskehityksen vuoksi tehtävät jatkuvat valtionosuusleikkaukset ovat tuoneet ja tuovat jatkossakin kuntatalouden pitkäjänteiseen suunnitteluun suuren haasteen. Uudistuksiin sisältyvät tasausjärjestelyt ja siirtymäajat eivät poista tätä. Valtionosuusjärjestelmän pitkäjänteisyyteen ja valtionosuuksien määräytymiseen puhtaasti laissa säädettyjen määräytymisperusteiden mukaisesti tulisi kiinnittää erityishuomio.

36. 34. Ovatko valtionosuuskriteerit (ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen -kriteeri) sekä niiden painotukset perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 3 §)?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Myönteistä kriteerien uudistuksesta: * On hyvä, että varsin keinotekoinen ja valtionosuuskriteeriksi sopimaton "työpaikkaomavaraisuus" poistuu * Verotuloihin perustuvassa valtionosuuksien tasauksessa tulee huomioida kaikki kuntien verotulot. Sinänsä on oikeasuuntainen esitys nykytilanteeseen nähden, että kiinteistöveroista 50 % huomioidaan laskennallisiin verotuloihin. Tämä esitys vie tasausta oikeaan ja tasa-arvoiseen suuntaan, mutta on riittämätön. * Saaristoisuus huomioidaan aikaisempaa paremmin ja näin osalle vesistöjen pirstomista kunnista tulee perusteltu lisäys valtionosuuksiin. Summan tulisi olla kuitenkin esitettyä suurempi. Kielteistä : * Valtionosuusjärjestelmästä on jouduttu rakentamaan selkiintymätön kokonaisuus, mikä johtuu tiukan aikataulun pohjalta eteenpäin vietävästä kuntien ja maakuntien toiminnan ja talouden suuresta muutoksesta. * Uutena kriteerinä esitetty hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosan määräytymisperusteet ovat erittäin monimutkaisia. Niiden oikeudenmukainen laskenta ja kohdentuminen eri kuntiin tulee olemaan hyvin arveluttavaa. Kun kyseessä on suhteelliselta osuudeltaan pieni erä valtionosuuksien sisällä, tulee kriteeriä yksinkertaistaa huomattavasti nyt esitetystä. Ei ole nykypäivää ja normien purkamisen edistämistä, jos kriteerien laskentaa varten joudutaan laatimaan tarkastusraportit ja käymään läpi kuntien lukuisia asiakirjoja. Työmäärään nähden ja kuntien tasa-arvon kannalta esitetyt kriteerit tulee laittaa kokonaan uuteen selvittelyyn.

* Asukastiheyskertoimena on käytettävä kunnan kokonaispinta-alaa eikä maapinta-alaan perustuvaa. Vesistöisyys aiheuttaa tutkitusti korkeampia kustannuksia palvelujen järjestämisessä ja tässä mielessä tulee käyttää aluerakennetta paremmin kuvaavaa kriteeriä. * Syrjäisyyden lisäosa tulee uudistaa, sen mittauksessa matkana keskukseen tulee ottaa käyttöön todellinen etäisyys maanteitse eikä linnuntie-etäisyyttä.

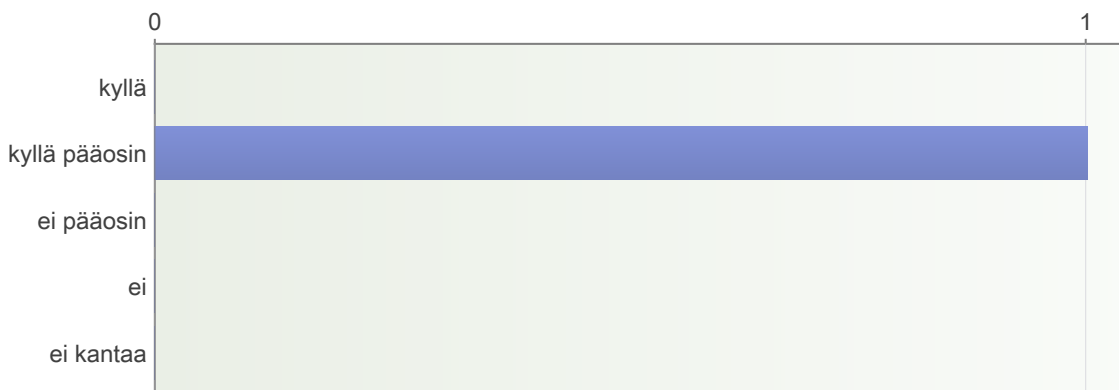
37. 35. Vapaamuotoiset huomiot hallituksen esityksen valtionosuuskokonaisuudesta.

Vastaajien määrä: 1

- Kuntien ja maakuntien uusia rahoitusjärjestelmiä on hyvä tarkastella kokonaisuutena ns. asukkaiden näkökulmasta. Tärkeää on turvata palvelujen saatavuus kohtuullisella verotuksen tasolla koko maassa. Uuden järjestelyn myötä kuntien veroprosenttien SUHTEELLISET erot kasvavat nykyisestä kuntien välillä. Tämä voi aiheuttaa heikoimman veropohjan kunnille suurempia haasteita selviytyä niistä palvelukustannuksista, jotka kunnille jäävät vuodesta 2019 lähtien. Uusi valtionosuusjärjestelmä pyrkii tasoittamaan kuntien välisiä eroja, mutta koelaskelmien perusteella on erittäin vaikeaa saada kokonaisuudesta selvää. Niinpä valtionosuusjärjestelmän uudistamista tulee välittömästi jatkaa. Kuntien kiinteistöjärjestelyjen osalta on lisättävä harkinnanvaraisia valtionosuuksia niin, että kuntien talous ja palvelujen järjestäminen ei vaarannu missään tilanteessa.

38. 36. Pidättekö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä valtion verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

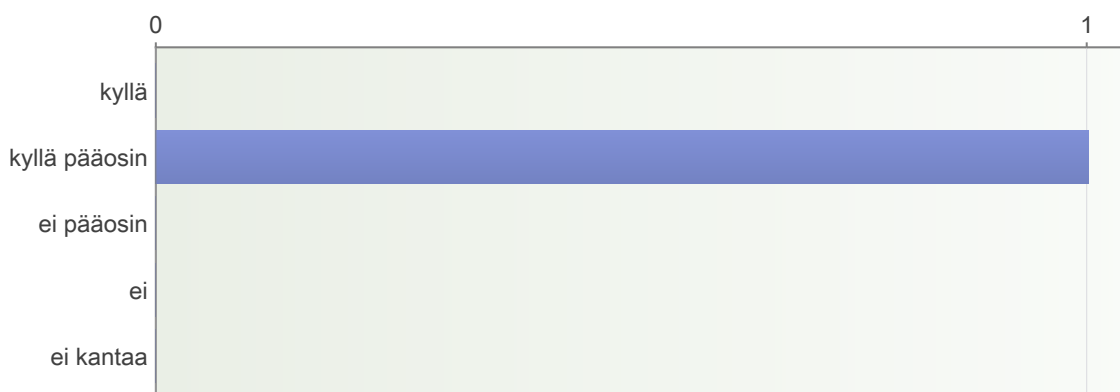
- Siltä osin, kun rahoitus päädytään keräämään valtion verotuksen kautta, valtionveron veroperusteisiin esitettyjä muutoksia voidaan pitää perusteltuina. Ehdotus verokaton asettamisesta kunnille on kuitenkin kestävä kunnallisen itsehallinnon ja tulevaisuuden kunnan rahoituksen kannalta. Kun veroprosentteja uudistuksen yhteydessä leikataan 12,30 prosenttiyksiköllä vuonna 2019 (ks. 23), tärkeää on siirtää kunnallisverotuksessa tehtäviä vähennyksiä valtionverotuksessa tehtäviksi. Näin kuntien tuloveroprosenttien tuotto (ns. efektiivinen veroaste) vastaa paremmin todellista tuottoa.

39. 37. Vapaamuotoiset huomiot verolaeista.

Ei vastauksia.

40. 38. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Lakiesitysten mukaan perustettavien maakuntien henkilöstöön ehdotetaan sovellettavaksi kuntasektorin työ- ja virkasuhdelainsäädäntöä, joka muuttuu koskemaan myös maakuntia. Muun muassa yhteistoiminnan ja viranhaltijan palvelussuhteen ehtojen osalta säätelyn taso pysyy siis samana. Valtiolta siirtyvät työntekijät tulee huomioida uudistuksessa. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa yhdessä kuntatyönantajaedunvalvonnan kanssa tulisi tarkastella vielä uudestaan.

41. 39. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä

- Maakuntien ja maakuntien palvelulaitoksen eläkevakuuttajaksi ehdotetaan Kuntien eläkevakuutusta Kevaa.

42. 40. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

Vastaajien määrä: 1

- Henkilöstö on merkittävä voimavara uudistuksessa ja uudistus tulee tehdä yhdessä henkilöstön kanssa.

43. 41. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Seutukaupungit (maakuntien kakkoskaupungit / kaupunkiparit) tulevat panostamaan jatkossa selkeästi elinkeinojen kehittämiseen, kaupunkisuunnitteluun, yhdyskuntien toimivuuteen, turvallisuuteen ja viihtyisyyteen. Seutukaupungeilla on myös jatkossa kyky ja resurssit toimia valituilla kohdealueilla koko maan kehittymisen tasapainottajina.

Seutukaupunkien merkitys uusien maakuntien toiminnan onnistumisessa on merkittävä, seutukaupungit yhdistävät kasvukeskukset ja maaseudun asukkaiden ja yritysten kannalta toimivaksi maakunnalliseksi kokonaisuudeksi. Seutukaupungit talousalueineen voisivat maakuntien sisällä toimia asukkaiden ja yritysten palveluiden tuottamisalueina maakuntien omilla päätöksillä päätettävän maakunnan palvelulupauksen toteuttamisessa ja myös pk-yritystoiminnan kasvualustoina.

Seutukaupunkien osalta uudistus lienee koko maassa suurin, koska nämä kaupungit ovat tähän asti hoitaneet pääosin itsenäisesti tai kantaneet vastuuta talousalueensa sote-palvelujen tuottamisesta (pois lukien erikoissairaanhoido) sekä vastanneet kukin omalla tavallaan kaupunkinsa ja talousalueensa elinvoiman kehittämisestä. Sote-palveluiden järjestämis- ja tuottamisvastuun poistumisella seutukaupungeilta voi olla kaupunkien elinvoimaan merkittävä, negatiivinen merkitys, jos sote-alan osaamista ja työpaikkoja keskittyy entistä enemmän vain maakuntakeskuksiin. Tällöin sekä yksittäisten ihmisten (perheiden) ja yritysten sijoittumis- viihtymis- ja turvallisuusasiat voivat seutukaupungeissa heiketä ja seutukaupunkien mahdollisuus toimia elinvoiman edistämässä vaikeutua.

Myös kaupunkisuunnittelun, yritysten kehittämistyön ja ennakoivan hyvinvointityön toteuttamiseksi kunnille pitää jättää riittävät toimintamahdollisuudet. Kunta- / maakunta –työnjaon pitää lähteä perustuslain lähtökohdista, että kunnilla on yleinen toimivalta ja maakunnilla rajattu. Kuntien pitää yleisen toimivaltansa perusteella voida määrittää, mistä toiminnoista kunta vastaa, kun kunta kehittää oman alueensa elinvoimaa. Kuntien ja kaupunkiseutujen onnistuminen elinvoimapolitiikassa edellyttää, että niillä säilyy oikeus itsenäisiin valintoihin maapolitiikassa, kaavoituksessa ja toteuttamisen ohjelmoinnissa.

44. 42. Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä uudistuksen voimaan tultua?

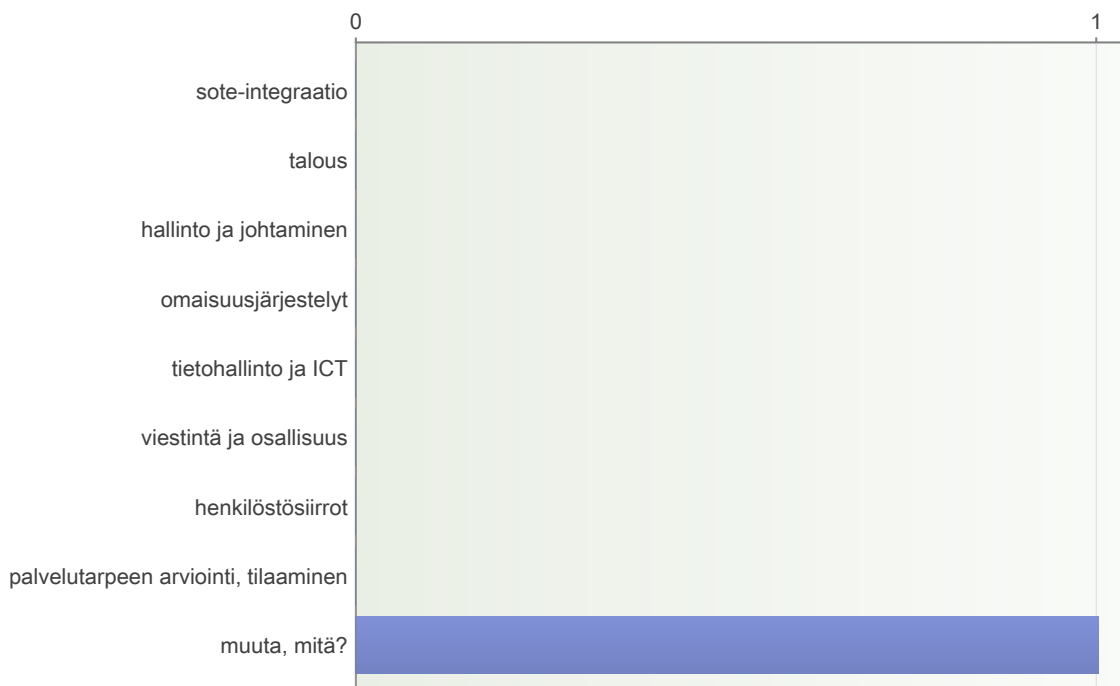
Vastaajien määrä: 1

- Esitetty maakuntien rahoitus on tiukka. Maakuntien kannalta ongelmana on nähtävä valtion rahoitukseen liittyvä tiukka ja yksityiskohtainen ohjaus, tämä pienentää maakuntien taloudellista liikkumavaraa ja keinovalikoimaa. Maakunnilla ei myöskään verotusoikeuden puuttumisen takia ole juurikaan talouden liikkumavaraa palvelujen järjestämisessä, tosin valtionrahoitus on käynnistymisvaiheessa perusteltu etenemistie. Lainanotto on rajattu tiukasti valtiolta saatavaan lainaan tai takaukseen.

Monikanavarahoituksen purkamiseen ja valinnanvapauslainsäädäntöön liittyvien ratkaisujen puuttuminen vaikeuttaa olennaisesti asian arviointia.

45. 43. Mihin aiheeseen/aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistusten alueelliseen toteutukseen (voitte valita usemman vaihtoehdon)?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: muuta, mitä?

- Uudistuksen muutostuen tulee olla laaja-alaista ja vaikuttavaa. Käytännössä tämä tarkoittaa riittäviä resursseja sekä maakuntien ja kuntien omista tarpeista lähteviä tuen muotoja. Tärkeää on tunnistaa ja reagoida maakuntien erilaisuudesta ja prosessin eri vaiheista syntyneisiin erityistarpeisiin ja muutosjohtamisen haasteisiin.

46. 44. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Vaikutukset peruskuntien talouteen
Peruskuntien taloutta on esitysehdotuksessa käsitelty niukasti. Yksittäisiä peruskuntia joutuu suurten taloudellisten haasteiden eteen heikentyneen tulorahoituksen, kasvupaineiden ja investointitarpeiden vuoksi. Omavaraisuus heikkenee ja suhteellinen velkaisuus kasvaa, joissakin kunnissa voimakkaastikin

47. 45. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Vastaajien määrä: 1

- Maakuntalaki

Maakuntalain 2 luku, Maakunnan tehtävät:

Maakunnan tehtäväala on varsin tiukasti rajattu ja tehtäväkokonaisuutta tulisi laajentaa nykyisestä.

Seuraavat laajennukset ja huomiot on syytä ottaa huomioon maakunnan tehtävissä:

1. Pelastustoimi

Pelastustoimi tulee järjestää maakunnallisen pelastuslaitoksen mallilla siten, että pelastustoimen aluejako vastaa sosiaali- ja terveydenhuollon aluejakoa.

2. Aluekehitys

Maakunnan aluekehitystehtävissä tulee varmistaa kehittämistoimien (aluekehitysviranomaisen tehtävät, strateginen alueen ja sen elinkeino- ja innovaatioympäristöjen kehittäminen, koulutus ja osaamisen kehittäminen, ennakointi ja tilastopalvelu, alueidenkäyttö, työvoima- ja yrityspalvelut) sekä rahoituspalveluiden integraatio yritys- ja kehittämisrahoituksessa maakuntiin (rakennerahastot, maaseuturahasto, kansalliset rahoitusvälineet). Asiakkaiden ja maakuntien yhdenvertaisuuden takia jatkovalmistelussa on tärkeää varmistaa Tekesin, Finpron ja Finnveran asiantuntijapalvelujen saatavuus kaikissa maakunnissa.

3. EU- ja kansainväliset asiat

EU- ja kansainväliset asiat tulisi olla uuden maakunnan tehtävä, nyt lakiluonnoksessa kansainväliset asiat on linjattu kohtaan "voi halutessaan hoitaa".

4. Liikenneasiat

Liikenneasiat tulisi koota nykyistä vahvemmin maakuntien järjestettäväksi. Yhteistyö kuntien kanssa on varmistettava ja kuntien vaikuttamismahdollisuus turvattava.

5. Ympäristöasiat

Jatkovalmistelussa on selvitettävä mahdollisuudet koota ELY-keskusten ympäristötehtäviä luonnoksessa esitettyä laajemmin maakuntien vastuulle.

6. Muut tehtävät

Maakunnan toimialaa tulee laajentaa siten, että maakunta voi ottaa hoitaakseen tehtäviä, joita alueen kunnat tai osa niistä ei hoida edellyttäen, että mukana olevat kunnat sitoutuvat rahoittamaan toiminnan eikä tehtävä kuulu valtion tai muiden toimijoiden vastuulle.

Maakuntien muiden tehtävien rahoitus (4. luku) perustuu asukaskohtaiseen perushintaan. Tämä kriteeri ei ole oikeudenmukainen harvaan asuttujen ja pitkien etäisyyksien maakuntien kannalta. Rahoituksen perusteena tulisikin huomioida myös harva asutus (asukastiheyskerroin laskettuna kokonaispinta-alasta, sillä vesistöisyys on merkittävä este palveluiden saatavuudelle).

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 3 §)

* Verotuloihin perustuvassa valtionosuuksien tasauksessa tulee huomioida kaikki kuntien verotulot. Sinänsä on oikeasuuntainen esitys nykytilanteeseen nähden, että kiinteistöveroista 50 % huomioidaan laskennallisiin verotuloihin. Tämä esitys vie tasausta oikeaan ja tasa-arvoiseen suuntaan, mutta on siis riittämätön.

* Saaristoisuus huomioidaan aikaisempaa paremmin ja näin osalle vesistöjen pirstomista kunnista tulee perusteltu lisäys valtionosuuksiin. Summan tulisi olla kuitenkin esitettyä suurempi.

* Uutena kriteerinä esitetty hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosan määräytymisperusteet ovat erittäin monimutkaiset. Niiden oikeudenmukainen laskenta ja kohdentuminen eri kuntiin tulee olemaan hyvin arveluttavaa. Kun kyseessä on suhteelliselta osuudeltaan pieni erä valtionosuuksien sisällä, tulee kriteeriä yksinkertaistaa huomattavasti nyt esitetystä. Ei ole nykypäivää ja normien purkamisen edistämistä, jos kriteerien laskentaa varten joudutaan laatimaan tarkastusraportit ja käymään läpi kuntien lukuisia asiakirjoja. Työmäärään nähden ja kuntien tasa-arvon kannalta esitetyt kriteerit tulee laittaa kokonaan uuteen selvittelyyn.

* Asukastiheyskertoimena on käytettävä kunnan kokonaispinta-alaa eikä maapinta-alaan perustuvaa. Vesistöisyys aiheuttaa tutkitusti korkeampia kustannuksia palvelujen järjestämisessä ja tässä mielessä tulee käyttää aluerakennetta paremmin kuvaavaa kriteeriä.

* Syrjäisyyden lisäosa tulee uudistaa, sen mittauksessa matkana keskukseen tulee ottaa käyttöön todellinen etäisyys maanteitse eikä linnuntie-etäisyyttä.